

Pěvkyně Magdalena Kožená a Sir Simon Rattle čestnými doktory JAMU | Foto Radek Miča

J A
U Ž M U
U 7 5

Janáčkova akademie
múzických umění

Petr Michálek: Chci být rektorem komunikace / 02
JAMU dvakrát udělila čestné doktoráty / 05
Ohlédnutí za semestrem s NE!MUSÍŠ TO VYDRŽET / 08

Petr Michálek: Chci být rektorem komunikace

Petr Michálek | Foto Radek Miča

Od února 2022 se na čtyři roky ujal úřadu rektora Janáčkovy akademie múzických umění (JAMU) MgA. Petr Michálek. Jak o tomto vrcholném akademickém postu uvažuje, kam chce školu vést, proč se vůbec rozhodl z pozice divadelního ředitele kandidovat na tuto funkci? „Chci být především rektorem komunikace. Nejsem fanouškem principu začínat zas a znova od nuly. Vyznávám kontinuitu. Umím se ptát a umím lidi spojit,“ poznamenal vedle jiného ve svém volebním projevu nastupující rektor Michálek. Čtyřiačtyřicetiletý absolvent divadelní dramaturgie na DF JAMU se věnoval také herectví, režii, ale i psaní. Je autorem a režisérem úspěšného nekorektního kabaretu *Ovčáček Čtveráček* a volného pokračování *Ovčáček miláček*. V roce 2019 byla v Městském divadle Zlín uvedena jeho hra *Jednou budem dál*. Za svou hru *Domeček* získal Cenu Alfréda Radoka 2012. Ředitelem divadla ve Zlíně je od roku 2010 a ještě o posledních Vánocích zde uvedl autorskou inscenaci *Válka Roseových nebude!*, v níž si zahrál s vlastní manželkou. Petr Michálek se angažoval také v regionální politice za Starosty a nezávislé. Rozhovor se však točil výhradně kolem jeho nového profesního angažmá jako hlavy JAMU.

Nemůžeme ani začít jinak. Kdo Vás vyzval ke kandidatuře na post rektora JAMU a proč jste ji přijal?

Ten úplně první telefon byl od proděkana Divadelní fakulty doc. Michala Zetela. Následně jsem ale samozřejmě hovořil s dalšími lidmi především přímo z JAMU, protože jsem si potřeboval ověřit, nakolik by můj styl přemýšlení mohl být pro univerzitu přínosný. Rád bych totiž ve svém životě dělal už jen to, co má skutečně smysl, tedy ve shodě na společném cíli. Z reakcí bylo zřejmé, že je to překvapivá, ale vítaná úvaha. Tak jsem začal studovat a pokoušel se dostat pod povrch. Soustředil jsem se především na to,

proč moje milovaná alma mater přes veškeré své úspěchy, o kterých není pochyb, z mého pohledu přece jen přešlápne na místě. Dost jsem myslel na profesora Divadelní fakulty JAMU Mirka Plešáka. Během jedné z mnoha vln covidu jsem navíc vstupoval do mnoha hodin v rámci on-line výuky na základních a středních školách Zlínského kraje a uvědomoval si, že umění sice miluji a nedovedu si bez něj svůj život představit, nicméně budoucnost nás všech je opravdu ve vysokých školách a v objevování talentů. A pak jsem, přiznávám, rezignoval na snahu rozhodnout se racionálně – a vsadil jsem na intuici, protože celá ta úvaha o kan-

didatuře na rektora byla ve své podstatě velmi osobní, až intimní. Připomínám v této souvislosti německou filozofku Laurie Ann Paulovou, která v nedávném rozhovoru o konceptu transformativní zkušenosti řekla: „Ano, svět se mění, my ovšem musíme zůstat otevření a měnit se s ním. Často je to jediná správná cesta vpřed.“

V čem vidíte – na rozdíl od Vašich dvou protikandidátů, insiderů zevnitř školy – svoji přednost jako člověka, který přichází zvenku? Nevnímám to ve vztahu k protikandidátům. Není třeba se jakkoli vymezovat. Podstatný je přece obecný princip, který lze shrnout do teze, že „systém je nepoznatelný zevnitř“. Nejsem přitom zastáncem konceptu boření, čistého stolu, často dokonce kritizují tu naši, promiňte tu paušalizaci, „českou touhu“ a pozoruhodnou potřebu začínat zas a znovu od začátku. Mám zkrátka velkou úctu ke značce jménem JAMU, kterou netvoří nikdo jiný než konkrétní lidé. A právě proto chci věci díky pohledu člověka zvenčí, nezatíženého křivdami či prohranými minulostí, zlepšovat, posouvat, otevírat.

Můžete tedy sumarizovat, kam a jak chcete školu vést, co pro Vás jako pro rektora akademie představuje priority?

V koncepci mám tři hlavní pilíře. Zlepšit komunikaci (v první fázi především uvnitř školy), otevřít se prorůstání do města, do společnosti (uzavřenost do sebe sama je pro budoucnost veřejných institucí zásadní riziko) a finance. To je pro rektora samozřejmě klíčový úkol. Jestli je těžištěm všeho kvalitní student, musím mít kvalitního pedagoga, což je mimo jiné zaplacený pedagog. Umělecké školy jsou navíc dlouhodobě podhodnocené, a takto až diskriminované, což je nejen nespravedlivé, ale hlavně velmi krátkozraké. Chci udělat všechno pro to, aby byla tato disproporce napravena.

Nebude Vás handicapovat fakt, že jste dosud profesně či pedagogicky nebyl součástí akademického prostředí?

Z určitého pohledu zcela jistě. A pokud bych chtěl řídit JAMU autoritářsky, individualisticky a řekněme monologicky, tak bych to chápal jako vážný problém. Jde mi však o pravý opak. Jsem týmový hráč a opravdu mi nedělá problém mít vedle sebe kapacity, moudré osobnosti. Podobnou situaci navíc nezažívám poprvé, takže mám ověřeno, že tento model může fungovat. Víím, že mou dílčí nezkušenost vyvažují jinou zkušeností. A pak – učím se rychle.

V čem podle Vás tkví největší rozdíl v tom, jak vést divadlo a veřejnou vysokou školu?

Zeptejte se mě za čtyři roky, protože ať přemýšlím, jak přemýšlím, napadají mě spíše spojitosti, když se bavíme o umělecké škole. Můj hlavní úkol v divadle je především vyvažovat nesourodé proudy uvnitř živého organismu. Jednat s politickou reprezentací. Zkrátka zajišťovat nejlepší možné podmínky pro svobodnou tvorbu a nechávat uměleckému šéfovi či šéfce autonomii. Krytí mu/jí záda. Uvědomuji si samozřejmě, že student není divák, a děkan není umělecký šéf, ale nemohu si pomoci, vidím spíše spojitosti.

Jste absolventem divadelní dramaturgie na JAMU v ateliéru prof. Bořivoje Srby, kterého jste spolu s profesorkou Evou

Stehlíkovou a profesorem Miroslavem Plešákem ve volebním projevu vyzdvihl jako tři klíčové osobnosti z JAMU pro Vaše studium i následné profesní směřování. Čemu konkrétně Vás jmenovaní profesori naučili?

Profesor Srba byl vedoucí mého ateliéru divadelní dramaturgie (Studio D). Přiznávám, že jsme většinou byli ve střetu. Ani jeden jsme však onen pomyslný souboj nevzdali, a proto si dnes s odstupem času myslím, že šlo snad o metodu – skrze konflikt, permanentní oponenturu a nepříjemné zpochybňování dobrat se změny. Byl to on, kdo nás provokoval k psaní, režii, hraní. Byl to on, kdo studenty Divadelní fakulty JAMU propojoval s Filozofickou fakultou Masarykovy univerzity, díky čemuž jsem mohl navštěvovat přednášky paní profesorky Evy Stehlíkové. Aniž by rezignovala na cokoli z nároků na naši erudici, předávala nám mezi řádky podstatnou zprávu: Hlavně se neberte vážně. Což vztahovala vzhledem ke své moudrosti i na sebe. A tak veřejně ocenila mou semestrální práci, ve které jsem nahlížel tragédii *Maryša* jako antické drama (a současně i parodoval styl jejich přednášek). Profesor Miroslav Plešák, od kterého nemám mimochodem v indexu ani řádku, se mě okamžitě ujal ve Zlíně, jeho milovaném divadle. Neustále mě inspiroval, ponoukal a já si (bohužel až po jeho nečekané smrti) uvědomil, že jsem JAMU díky němu vlastně nikdy nepřestal studovat. Napadlo mě, jaká je škoda, že nikdy nenapsal paměti, ale pak mi to došlo: Mirek hleděl neustále dopředu. Zjednodušuji, ale jde v zásadě o tři klíčové lekce mého vysokoškolského studia: 1. Nebát se střetu; 2. Za žádných okolností neztratit nadhled; 3. Vážít si minulosti, ale hledět dopředu.

Ve své volební koncepci jste se deklaroval jako dlouhodobý zastáncem principu subsidiarity, tedy politické zásady, podle níž se rozhodování a zodpovědnost ve veřejných záležitostech má odehrávat na tom nejnižším stupni. Rozvedte to prosím směrem k JAMU. V čem tedy vidíte primárně úlohu svého rektorského úřadu?

Ta úloha je daná poměrně přesně zákonem a vnitřními předpisy, ale obecně deklaruji, že ji vnímám především v komunikační, servisní a podpůrné rovině. Zmíněná subsidiarita se mnohdy stává jen politickou proklamací, přitom jde o zásadní věc. Jsem přesvědčen, že máme rozhodovat co nejbližší studentům a nejlépe s jejich účastí, protože samozřejmě platí, že škola je tu pro studenty a ne naopak. Tento princip není v mém pojetí v rozporu s hierarchickým řízením. Několikrát jsem si bohužel všiml, že někteří subsidiaritu vnímají jako cestu k takřka anarchistické ne-hierarchické struktuře, ale to je omyl.

Při vystoupení před senátem jste se opakovaně nazval potenciálním rektorem komunikace, kterou jste zároveň označil za nejslabší místo JAMU. Jak a v čem ji chcete vylepšovat?

Řeknu to jednoduše. Osobní vztahy nemohou být nadřazeny zájmu školy. Chci se pokusit dostat argumenty, mnohdy potichu šeptané v zákoutí chodby, k pracovnímu stolu. Rektor má být v tomto aktivní.

Jedním z neuralgických bodů akademického života posledních měsíců nejen na brněnské akademii je kauza Nelmusíš to vydr-

žet. Jak jste ji zvenku vnímal a jak jako rektor chcete v této záležitosti postupovat dále?

Moje první reakce byla, řekl bych, „klasická“. Začal jsem celou věc posuzovat skrz sebe, což je pochopitelně hrubá chyba. Argumentoval jsem příklady z mé vlastní režijní praxe, abych prokázal absurditu toho „kam až to došlo“, resp. „kam až to může dojít“.

Pak jsem se naštěstí zamyslel. Jestli někdo zneužívá vůči studentovi svou moc, je to zkrátka špatně a tečka. Jestli se někdo bojí říct svůj názor na probíhající kvalitu výuky, je to špatně a tečka. Jestli na to jakákoli škola na světě nedovede reagovat, nemá v budoucnosti šanci přežít. O tom jsem přesvědčen.

Proto se zcela jistě budu paní děkanky, pana děkana i dalších ptát na jejich názor a hlavně – na konkrétní postup v této věci. Je tu totiž stále ve hře i ta nejhorší možnost, jak se k celé věci postavit: promlčet to.

V povolebním rozhovoru pro Divadelní noviny jste označil za „půvabnou výzvu“ jistou revizi „zamrznutého systému“ na JAMU. Co tedy ve struktuře školy chcete opravovat a jak?

Zamrznutý systém není můj termín, citoval jsem z diskuse členů akademické obce. To nejsem já, kdo říká, že „z nějakého důvodu“ víme, co chceme, ale nějak to nejsme schopni udělat. Já zvenčí říkám jediné: tato situace mě nesmírně přitahuje.

Když jsem přišel do zlínského divadla, nejčastější věta, ať jsem mluvil s kýmkoli, byla, že je to „divadlo s velkým potenciálem“. Zní to asi divně, ale slovo „potenciál“ jsem prostě zakázal. Protože to byla iluze, nostalgie a nevedla ke konkrétnímu výsledku. A také bych rád zdůraznil, že i když mám odpovídat na podobné otázky, tak se při těch odpovědích trochu stydím. Obecně místo psaní vizí raději tyto věci konkrétně dělám. Někdy nás slova, obávám se, od řešení spíše vzdalují.

Od prvního února se stanete rektorem JAMU, ale nejste ještě vyvázaný z ředitelského postu Městského divadla Zlín. Jak chcete tyto dvě významné funkce skloubit?

Prioritou pro mě je od 1. února funkce rektora. Nebylo by však odpovědné utéct ze zlínského divadla z měsíce na měsíc – už kvůli přípravě nové sezony, kvůli festivalu a jedné náročné investici, kterou představuje kompletní výměna sedadel v hledišti Velkého sálu. A taky hlavně kvůli lidem. Proto jsme se s vedením města dohodli, že nejpozději do konce sezony budu díky rozložení sil v týmu pokračovat i ve Zlíně. Výběrové řízení na nového ředitele či ředitelku bude podle mých informací vyhlášeno každým dnem.

Ve své koncepci jste zmínil jako důležitou revitalizaci mezinárodních akcí pořádaných JAMU (Mezinárodní soutěž Leoše Janáčka, Setkání/Encounter ad.). V čem by podle Vás toto školní rodinné stříbro a dva každoročně největší umělecké výstupy školy měly být jiné?

Mám ambici, aby tyto projekty ještě více prorostly do vnitřní struktury JAMU, abychom se z nich dokázali ještě více naučit. Konkrétní body budu chtít ale řešit až s organizačními týmy.

Vášim úkolem číslo jedna jsou podle Vaší koncepce finance. Komentujte prosím v optice Vašeho kandidátského projevu otázku a problém peněz...

Jde o prioritu, a to nejen v kontextu rozpočtového provizoria či inflace a stoupajících nákladů na energie. JAMU je totiž součástí systému, který podle mého názoru málo zohledňuje její specifčnost. Moje strategie zní, uznávám, na první pohled paradoxně: posilovat tuto specifčnost, resp. cestu k ní, aktivnější integraci do stávajícího systému. Jsem přesvědčen, že první krok musí být posílení naší pozice, tedy výsledků v rámci systému hodnocení.

Nedávno byl schválený Strategický záměr ministerstva pro oblast vysokých škol na období od roku 2021, co je však podle Vás ve střednědobém plánu na léta 2022–2023 pro JAMU prioritní?

Obecně chci říct, že jde o velmi kvalitní materiál. Byl jsem překvapený, jak střízlivě, konkrétně a životaschopně je napsaný. Mám-li vybrat jeden bod, záměrně zmíním poslední oblast tohoto záměru – totiž snížení administrativní zátěže pracovníků VŠ, aby se mohli naplno věnovat svému poslání. Nemám nyní srovnání s ostatními školami, ale pro JAMU by to, myslím, měla být jedna z priorit.

Na závěr budu osobní. Máte rodinu ve Zlíně. Nebude pro Vás komplikované přenést svoji pracovní agendu do Brna? Stihnete třeba jen přežít?

Mám práci rád, mnozí si myslí, že jsem workoholik, ale já jsem současně rodinný typ. Na svých dětech jsem závislý. Takže přežití je, myslím, představitelné jen krátkodobě. Plán je tedy přesunout se do Brna. Řešíme pouze, kdy a zda zvolíme například cestu nějakého přechodného období.

Angažoval jste se také v komunální politice za Starosty a nezávislé. Vaše politické aktivity chcete zmrazit, omezit, nebo budete ve zlínském zastupitelstvu pokračovat i nadále? Lze to?

Byl jsem zpraven o tom, že mandát dokončit mohu. Mám z toho radost, protože rád plním sliby, v tomto případě voličům. Do konce mandátu navíc zbývá pár zastupitelstev, na členství v několika komisích už jsem ale rezignoval. V následných komunálních volbách kandidovat pochopitelně nebudu.

Ke konci loňského roku jste ve zlínském divadle uvedl svoji hru *Válka Roseových nebude!*, v níž dokonce hraje se svoji ženou... Tato veřejná stand-up bilance vašeho vztahu byla nyní poslední, nebo chcete i nadále pokračovat v umělecké tvorbě? Jakou prioritu ve Vašem profesním životě zaujímá a bude zaujímat?

Obávám se, že jakmile jednou přičichnete k psaní, už nemůžete vystoupit. Předpokládám, že se k němu proto výhledově budu moci vrátit. Koneckonců myslím, že ta tichá setkání se sebou samým u pracovního stolu ve výsledku pomáhají i mé veřejné práci.

Umím se ptát a umím lidi spojovat, poznamenal jste vedle jiného ve svém projevu... Jaké otázky kladete ale nyní sám sobě nejčastěji a jak si na ně odpovídáte?

To je krásná otázka. Těžká, protože takových otázek mám celý seznam. Ani nevím, jak je řadit. Tak to berte jen jako takovou ochutnávku: Není to šileně pyšné a nepatřičné říkat o sobě, že se umím ptát? Co vlastně zmůže rektor se svými pravomocemi? Jak mohu pomoci k tomu, aby byl Senát aktivnější? Jak do vedení školy více zapojit studenty? Chce se JAMU vlastně otevírat? To be continued...

Luboš Mareček

JAMU v jediném semestru hned dvakrát udělila čestné doktoráty

Jon Fosse | Foto Radek Miča

Nejvyšší ocenění JAMU světově proslulému norskému dramatikovi Jonu Fossemu

Čestný doktorát Janáčkovy akademie múzických umění 15. října 2021 získal přední světový a nejhranější norský dramatik Jon Fosse. Slavnostní zasedání Umělecké rady JAMU se uskutečnilo v Divadle na Orlí. Při ceremoniálu obdržel proslulý norský spisovatel, básník, prozaik a dramatik nejvyšší ocenění brněnské akademie. Fosse získal Zlatou medaili JAMU a diplom s titulem Doctor Artis Dramaticae Honoris Causa Janáčkovy akademie múzických umění. Ceremoniálu se zúčastnil také velvyslanec Norska v České republice Robert Kvile.

„Jsem velký fanoušek Janáčkovy hudby, velmi důvěrně znám jeho dechový sextet *Mládí*, jehož část při slavnosti zazněla,“ uvedl po hodinovém obřadu nový čestný doktor. Vedle dvou vět ze zmíněného Janáčkovy díla studenti brněnské akademie slavnostní program doplnili přednesením zlomku Fosseho textu *Smrt v Thébách* v překladu Karolíny Stehlíkové. Fragment z autorské úpravy tří Sofoklových tragédií byl stejně jako celý mimořádný akt na jevišti simultánně tlumočený do znakového jazyka. Dvašedesátiletý Fosse přiznal, že je v Brně poprvé. „Nesmírně si však vážím nejvyššího ocenění JAMU. Moje slovenská manželka Anna se narodila ještě v Československu, k jehož kultuře a historii mají nesmírně blízko také dvě moje dcery.“ Dodal, že obě mluví slovensky i norsky a několika dalšími světovými jazyky. Také ve své děkovné řeči nazvané *Tichý proslav* přímo na pódiu zdůraznil, že se cítí být Středoevropanem už jenom proto, že v tomto regionu díky svému manželství zčásti zakotvil. „Jsem už vlastně trochu Slovák, a tím pádem se cítím být tak trochu Čechem,“ sdělil na společenském setkání.

Fosse je v současné době skutečně nejznámějším norským dramatikem a často je přirovnáván k norskému velikánu Henrikovi Ibsenovi. Jeho hry byly přeloženy už do více než dvaceti jazyků a od druhé poloviny devadesátých let je jedním z nejhranějších současných dramatiků nejen v rodném Norsku, ale v celé Evropě a vlastně po všech obydlených kontinentech, na nichž byly uvedeny ve více než tisícovce nastudování. Laudatio na laureáta nazvané *V milosti okamžiku* k návštěvníkům v hledišti školní scény pronesl děkan Divadelní fakulty JAMU doc. Mgr. Petr Francán. Ve svém projevu upozornil na fakt, že dekorovaný umělec, který je původně vystudovaný sociolog, filozof a literární vědec, od svého románového debutu *Červeně, černě* z roku 1983 vytvořil mimořádně hodnotné literární dílo přeložené do více než čtyřiceti jazyků a čítající přes padesát svazků. Za své literární počiny Fosse získal přes padesát prestižních cen. Děkan Francán zmínil alespoň ty nejvýznamnější: „Dvakrát, a to v roce 1996 za hru *Jméno* a za hru *Tak to bylo* v roce 2021

Jon Fosse – laudatio (úryvek)

Život není od toho, abychom ho chápali. Podobně je nemožné pochopit, že tu nyní stojím a snažím se říci pár slov poděkování, protože se mi dostalo té velké cti stát se čestným doktorem Janáčkovy akademie múzických umění. Je to k neuvěření. Nicméně je to pravda a já bych chtěl z celého svého srdce poděkovat za tuto velkou poctu, které se mi dnes dostává.

A také bych chtěl poděkovat své manželce Anně, která se narodila v Československu a první roky svého života strávila v této zemi, za to, že to se mnou nevzdává.

Nejsem si jist, zda je tento proslov použitelný. Nikdo nicméně nepochybuje o tom, že mě hluboce dojíká, že tady mohu stát a pokorně děkovat – byť svým neohraným způsobem. A doufám také, že někde v tomto proslovu je i odmlka, ticho, které prozrazuje, jak upřímná ta vděčnost je. Znovu a znovu: srdečné díky za tento zážitek, možnost stát se čestným doktorem Janáčkovy akademie múzických umění.

obdržel v prestižní norskou Ibsenovu cenu. V roce 2005 byl ve své rodné zemi vyznamenán řádem Svatého Olava. V roce 2010 získal také mezinárodní Ibsenovu cenu a v neposlední řadě v roce 2015 za svoji mystickou románovou trilogii o lásce (*Mámení, Sny Olavovy, Na sklonku dne*) dostal Cenu Severské rady za literaturu, tedy jedno z nejznávanějších evropských literárních ocenění.“ Děkan ale ve svojí oslavné řeči zdůraznil, že mu nejde o prostý výčet cen a dat ze života známého spisovatele. Z tuctu uvedení jeho her v Česku je přímo s Divadelní fakultou JAMU bezprostředně svázáno rovných pět produkcí. Francán také relativizoval často publikovanou frázi, že Fosse je „nový či druhý Ibsen“. „Fosse není druhým Ibsenem, Fosse je prvním Fossem... Jon Fosse není ani Ibsenem novým, Jon Fosse je Fossem trvale směřujícím...“

Světově proslulí umělci Magdalena Kožená a Sir Simon Rattle se stali čestnými doktory JAMU

Mezinárodně renomovaní umělci – česká operní a koncertní pěvkyně Magdalena Kožená a britský orchestrální i operní dirigent Sir Simon Rattle – se 18. ledna 2022 stali novými čestnými doktory Janáčkovy akademie múzických umění. Nejvyšší ocenění brněnské akademie si osobně převzali v brněnském Divadle na Orlí.

Magdalena Kožená | Foto Radek Miča

„Magdalena Kožená je ikonou pro celou generaci českých umělců. Je mimořádnou pěvkyní, která ve své interpretaci dokáže skloubit inteligenci s absolutní technickou dokonalostí a emočním prožitkem,“ pronesla děkanka Hudební fakulty JAMU prof. Barbara Maria Willi. Ve svém prvním laudatiu při hodinovém slavnostním ceremoniale Willi zdůraznila, že mimořádná umělkyně dokázala spojit světovou kariéru s úlohou trojnásobné matky a rolí patronky tuzemských základních uměleckých škol. Děkanka na závěr svého děkovného projevu připomněla stejně důležité letité angažmá Kožené při podpoře výstavby nového koncertního sálu v Brně.

Osmáctýřicetiletá mezzosopranistka s neskrývaným dojetím vzpomínala na své začátky v pěveckém sboru Kantiléna, studium na základní umělecké škole Vranovská a brněnské konzervatoři. Cítí se podle svých slov pevně spjata s českou hudební tradicí a brněnským prostředím. „Hned při prvních notách Janáčkovy *Sinfonietty* okamžitě pláču,“ komentovala vztah ke skladateli, jehož jméno brněnská akademie nese. Ostatně první a třetí věta z Janáčkovy dechového sextetu *Mládí* v podání žestového souboru studentů HF JAMU při slavnostním programu zazněla. Kožená a posléze i Sir Simon Rattle byli při obřadu dekorováni odznakem doktorské hodnosti – Zlatou medailí JAMU právě s Janáčkovou podobiznou. „Zařazovat českou hudbu do vlastních koncertních programů nepokládám za svou povinnost, ale skutečnou vnitřní potřebu. V zahraničí českou hudbu přijímají s nadšením. Mnoho špičkových muzikantů ji miluje a uvádí,“ uvedla Kožená.

Před druhou promocí děkanka Willi přednesla laudatio, v němž vyzdvihla nejen dirigentské umění, ale i lidský rozměr, který pro ni Simon Rattle ztělesňuje. „Je v mých očích nejen dirigentem, ale také osobností vyzářující neobyčejnou vřelost, které věřím její nasazení pro humanitní principy. Je skutečný idealista v nejlepší slova smyslu, věřím mu jeho životní postoj a hodnoty, které reprezentuje a skutečně sám žije,“ komentovala osobu mimořádného umělce. Nový čestný doktor JAMU se vzápětí při své děkovné řeči vyznal z obdivu k Antonínu Dvořákovi a Leoši Janáčkově. Setkání s Janáčkovými *Příhodami lišky Bystroušky* označil za osudové. „Už jako šestnáctiletému studentovi Královské akademie hudby v Londýně mi bylo v *Příhodách lišky Bystroušky* pod taktovkou Steuarta Bedforda svěřeno dirigování sboru zpívajícího mimo pódium a také part celesty,“ vzpomínal šestašedesátiletý dirigent. Výrazem melancholická radost popsal Rattle ve své děkovné řeči charakter české hudby. Také on neskrýval ještě po ceremoniale dojetí. „Janáček byl v mém hudebním životě vždy něco jako orientační hvězda Polárka. Přál jsem si právě kvůli němu stát se operním dirigentem. Je radostí patřit nyní do úžasné školy, která nese jeho jméno. Excelence brněnské akademie je světově proslulá. Považuji si třeba vaši divadelní práce s neslyšícími studenty. Jsem hluboce vděčný, že mi díky této dnešní cti bylo dopřáno cítit se i trochu česky!“

Luboš Mareček

Sir Simon Rattle | Foto: Radek Miča

Magdalena Kožená – laudatio (úryvek)

Vážené dámy a vážení pánové,
připadá mi skoro až neuvěřitelné, že dnes stojím ve slavnostním taláru na pódiu tohoto brněnského kulturního stánku, ve městě, ve kterém jsem strávila velkou část svého dětství na zkouškách brněnského dětského sboru Kantiléna, a kde pro mě ve věku šesti let započala strhující a nikdy nekončící cesta objevování pokladů hudby. Těžiště našeho repertoáru bylo tenkrát ve dvou oblastech: v oblasti renesanční polyfonie, odkud pramení moje láska a zájem o hudbu raně barokní, a v oblasti tvorby současných českých skladatelů. Živě si vzpomínám na svoji první zkoušku v takzvaném „velkém sboru“, kde jsem po dvou letech trénování jednoduchých dětských tříhlasů a kánonů ve sborové přípravce byla doslova hozena do vod harmonicky fascinujícího, pro mě však v té době ještě velmi komplikovaného světa Bohuslava Martinů. (...) Jako matka tří dětí si stále silněji uvědomuji, jak je v dnešní uspěchané a přetechtizované době zcela zásadní nasměrovat mladou generaci na vlastní cestu k uměleckému sebevyjádření, inspirovat je k vytváření a rozpoznávání krásna a pravých lidských hodnot. (...) Čestného titulu, který od Vás dnes dojatě přijímám, si velice vážím. Děkuji Vám.

Sir Simon Rattle – laudatio (úryvek)

Když pomyslím, že Janáček byl mou vášní od samotného dětství, pak mne skutečnost, že mě vyznamená vysoká umělecká škola nesoucí jeho jméno, hluboce dojmá. Když jsem vyrůstal v Liverpoolu, možností uslyšet tuto mimořádnou hudbu na živo bylo velmi málo. Protože se mi však podařilo skutečně velmi důmyslně ušetřit své kapesné, mohl jsem si díky tomu dovolit kupovat nahrávky od společnosti Supraphon. Mnoho jiných značek bylo zcela mimo moje možnosti. Časem se staly nahrávky *Glagolské mše* pod taktovkou Karla Ančerla anebo *Sinfonietty* pod vedením sira Charlese Mackerrase díky častému přehrávání téměř neposlouchatelnými. (...) A jak tu stojím, coby částečně naturalizovaný Čech s příšernými jazykovými dovednostmi, jsem ohromen, že se mé jméno má připojit k tolika obrovským osobnostem. Z celého srdce vám za to děkuji. A dovolil bych si použít Kubelíkovu větu: „Ano, je to prostě jiný pocit!“

Ohlédnutí za semestrem s **NE!MUSÍŠ TO VYDRŽET**

Na konci června 2021 proběhla před vstupem do budovy pražské DAMU třičtvrtěhodinová performance. Dvě studentky se zelenými vykřičníky namalovanými na tvářích tu přečetly přibližně 30 výpovědí v češtině a angličtině. Listy papírů s jednotlivými svědectvími postupně vylepovaly na budovu školy, kde po jejich odchodu zůstaly viset. Akci, oznámené nedlouho dopředu, přihlíželo na Karlově ulici několik desítek diváků – převážně studentů a pedagogů DAMU. Ve zveřejněných svědectvích nezazněla žádná jména a způsob, jakým byla formulována, měl napomáhat udržení anonymity jak těch, kdo je napsali, tak těch, o kterých se v nich hovoří. Iniciativa **NE!MUSÍŠ TO VYDRŽET**, kterou dvojice aktérek (spolu)založila, výpovědi sesbírala prostřednictvím emailového dotazníku, který se od jara 2021 začal šířit mezi studenty a absolventy DAMU i JAMU. Texty poukázaly na široké spektrum problémů spojených se studiem – od tristního stavu konkrétního studijního programu, přes šikanu a zneužívání moci, až po příběhy o sexuálním obtěžování ze strany pedagogů.

Samotnou performance jsem neviděl. Tak jako tisíce dalších lidí jsem si se zpožděním pustil její záznam na YouTube. Dotkla se mě hluboce i přes obrazovku. Vnímal jsem odvážnost toho kroku i zralost a citlivost, s nimiž byl proveden. Apel performance mě přiměl vzpomínat na vlastní roky studia (které se naštěstí obešlo bez traumat) a na řadu příběhů, které jsem za deset let od svého příchodu na DF JAMU vyslechl od svých kolegů. **NE!MUSÍŠ TO VYDRŽET** veřejně a jasně pojmenovala problémy, o kterých značná část těch, kdo vysokým divadelním vzděláním procházejí, tuší nebo ví.

Ačkoliv performance proběhla na začátku léta, na DAMU okamžitě spustila vlnu veřejných diskuzí. Iniciativa opakovaně zdůrazňovala, že přináší téma, ne útok na konkrétní pedagogy, a sleduje primárně paradigmatické, nikoli individuální personální změny. Nové, nedávno zvolené vedení DAMU se vůči tomuto třaskavému podnětu postavilo vstřícně a začalo podnikat kroky k vytvoření bezpečného prostředí i ke změnám na institucionální úrovni.

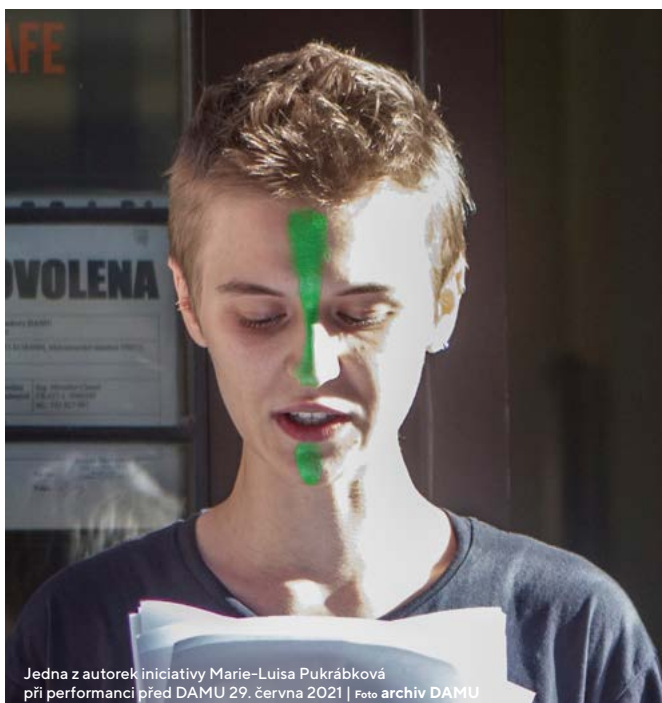
Na DF JAMU se proces dával do pohybu váhavěji a zvolna. Nějaký čas trvalo, než jsme přijali, že být svědectví zazněla v Praze, mluví i k nám, a být iniciativa nespecifikuje (aby neoslabila anonymitu), které ani kolik z výpovědí zveřejněných v performance pochází z DF, problémy na naší škole jsou vážné. Postupně jsme je začali dělit do dvou hlavních oblastí.

První je neuspokojivý stav výuky v některých ateliérech. Oproti DAMU (konkrétně Katedře činoherního divadla), kde se někdy studenti setkávají s nepřiměřeným tlakem a drilem, se v souvislosti s DF (konkrétně ateliéry režie a dramaturgie a divadla a výchovy) opakovaně hovoří spíše o tom, že výuka místy probíhá laxně, nepřipraveně, případně vůbec ne.

Druhou širokou podoblastí je zneužívání moci včetně sexuálního obtěžování studentů pedagogy. Jako studentský senátor jsem cítil potřebu seznámit se s rozsahem těchto problémů, o kterých jsem díky vlastnímu průběhu studia měl jen velmi mlhavou představu. Před první veřejnou diskuzí (proběhla 12. 10. a trvala 6 hodin) jsem hovořil s několika studentkami, které v průběhu studia sexuální obtěžování zažily. Část z těchto příběhů jsem pak – se svolením autorek – v anonymizované formě na úvod setkání přečetl.

Vzhledem k tomu, že komunikační kanál, kterým by studenti dávali zpětnou vazbu pedagogům jak k výuce, tak k jejich chování, byl po léta buď zavřený, nebo přezíraný, prolomily na podzim některé hlasy tuto skleněnou stěnu způsobem, který vyzněl útočně a nepřátelsky. První diskuzi svolávanou Akademickým senátem DF (a tedy přístupnou nejširší veřejnosti) následovaly pravidelné rozhovory členů akademické obce svolávané pedagogy. Jak se rychle ukázalo, téma kvality výuky v otevřených plénech vždy převážilo nad ostatními, byť i palčivějšími problémy (není divu – zkušenost s ním je očividně nejrozšířenější a v porovnání s ostatními okruhy problémů se o něm snáz veřejně mluví). Další setkání proto dostala svá tematická zaměření.

Rád bych zhodnotil dosavadní průběh procesu, který na DF performance **NE!MUSÍŠ TO VYDRŽET** spustila, na hlubší reflexi je ale zatím brzo. S jistotou lze říct, že se veřejně začalo mluvit o problémech, o kterých se dřív buď mlčelo, resp. se roky probíraly stále dokola mezi studenty a absolventy. Zvýšilo se povědomí o možnosti navštívit psychoterapeutku Lucii Hornovou, kterou fakulta zaměstnává. Po 12. říjnu významně narostl počet členů akademick-

Jedna z autorek iniciativy Marie-Luise Pukrábková při performance před DAMU 29. června 2021 | Foto archiv DAMU

ké obce, kteří její pomoc vyhledávají. Proběhlo první setkání mezi studentkou a pedagogem, které doktorka Hornová mediovala, a na webu fakulty je z něj uveřejněn zápis. Děkan přizval ke spolupráci společnost Konsent a usiluje o vytvoření konsorcia odborníků, kteří by se zaměřili na řešení etických přestupků, které budou nahlášeny. Rozhodnutím rektora byla ze zástupců Divadelní a Hudební fakulty ustanovena Etická komise a tak dále.

Vážím si práce vedení, které ke všem povinnostem, už tak zmnožených pandemií, přibírá úkol pracovat na osvětě v oblasti zneužívání moci a sexuálního obtěžování a na nových institucionálních nástrojích, které mohou pomoci prostředí naší fakulty postupně proměňovat. Velký dík patří také předsedkyni Akademického senátu DF, Petře Vodičkové, která už několik měsíců veřejné rozhovory na fakultě organizuje, zaznamenává a archivuje. Nicméně jaké důsledky bude mít tento proces tam, kde je to nejpodstatnější – v našich myslích a v našich komunikačních návycích – zůstává otázkou.

Situaci, před kterou nás NE!MUSÍŠ TO VYDRŽET postavilo, osobně považuji za náročnou a bolestivou, přesto ale skvělou příležitost. Co je zřejmé – téma je tu ještě širší, než se jeví na první nebo druhý pohled. Nemluvíme teď o tom, že zneužívání moci a sexismus jsou problémy kulturní a zasahují v podstatě všechny instituce, nejen ty vzdělávací. Performance NE!MUSÍŠ TO VY-

DRŽET představuje konkrétní způsob, jakým se generace mileniálů hlásí o účast na formování společenské a politické reality naší současnosti. Jsem přesvědčen, že vedle množiny osobních zranění mezi studenty a absolventy stojí za vznikem performance také střet odlišných pohledů na svět. Nemá smysl zakrývat, že součástí problému je i generační rozdíl mezi těmi, kdo se narodili v socialismu, a těmi, kdo vyrůstali v pluralitní, globalizující se Evropě a odmítají přebírat vztahové vzorce vytvořené životní zkušeností, která se jich už netýká. Bylo by zbytečné zamlčovat, že požadavky, které iniciativa vyslovuje, mají (byť implicitní) ideologický základ. Jedním z jeho hlavních pilířů bezesporu je, že výchova (protože smyslem studia na jakékoli škole není jen vzdělání, ale i výchova) má být respektující, ne autoritativní. Na závěr znovu zopakuji, že proces, který NE!MUSÍŠ TO VYDRŽET odstartovala, je v první řadě příležitost. Příležitost zlepšit stávající stav a prověřit nové požadavky, příležitost vést dialog a nezůstávat na místě, příležitost postavit se čelem omylům a bezpráví. Jakkoli si nedokážu představit, že by se tento proces – neměl být zadušen – obešel bez konkrétních, ano, i personálních změn na fakultě, shodně s členy iniciativy vnímám jako nejpodstatnější řešit toto vážné téma, se kterým se musíme a opakovaně budeme konfrontovat jak individuálně, tak jako společnost.

Šimon Peták

Úvaha pro Technologickou agenturu ČR

Po znovuoobnovení samostatnosti Divadelní fakulty JAMU v roce 1990 pod vedením tehdejšího děkana prof. PhDr. Josefa Kovalčuka se rozvíjely nejen tradiční obory studia, ale přibývaly i nové. Velmi novátorské bylo založení ateliéru Výchovné dramatiky pro Neslyšící. Takto koncipované studium vytvořené speciálně pro neslyšící studenty bylo prvním takto zaměřeným studiem v republice. Současně vznikl tento obor na DF JAMU pro slyšící studenty, a i ten se stal osobitým a flexibilním oborem, který se nebojí experimentů a přesahuje v oboru dramatická výchova, dnes s názvem Divadlo a výchova.

Zkušenosti ateliéru Výchovné dramatiky pro Neslyšící (nyní nově Divadlo a výchova pro Neslyšící) se mohly uskutečnit díky důslednému hledání nových pedagogických intervencí, především však díky hledání a využívání divadelních prostředků, které byly blízké neslyšícím studentům–tvůrcům a které otvíraly nové komunikační možnosti žáků a studentů s pedagogy, především však herců s diváky.

Inscenace tohoto ateliéru nejenže komunikovaly se svým specifickým publikem, ale zároveň otvíraly možnosti univerzální divadelní komunikace. O tom jsme se přesvědčovali na tuzemských a později i na mnoha zahraničních festivalech.

Tento proces byl možný díky společenským jevům, které u nás nastaly po roce 1989. Mohli jsme tak usilovat o to, aby na naší činnost nebylo pohlíženo jen z pohledu medicínského jako na aktivitu postižených, Neslyšící bojovali jako minorita za uznání znakového jazyka, za profesionalizaci svých uměleckých aktivit, důležitým momentem bylo vytvoření tzv. „identifikačního vzoru“ především v oblasti pedagogické. Sluchové postižení má mnoho podob, přibývá i mnoho vad kombinovaných. A jestliže se

postiženým lidem říká „lidé se specifickými potřebami“, je třeba připustit i jejich zvláštní citlivost a přijmout označení „lidé se specifickými možnostmi“.

Myslím, že zhruba od osmdesátých let prošla naše společnost mnohým uvědoměním. Zákon o znakovém jazyku byl přijat, existuje divadelní tvorba v mnoha specifických skupinách. Má to svůj význam a důležitost, posilování respektu a vnímavosti k jinakosti. Ne nadarmo se říká, že úroveň každé společnosti lze posuzovat dle toho, jak je schopna postarat se o své tzv. „slabší články“ – jak se dokáže vyrovnat s jinakostí.

Koncepční práce ateliéru Divadlo a výchova pro Neslyšící i některé projekty ateliéru Divadlo a výchova a jednotlivé projekty získané studenty doktorského studia (zde konkrétně tříletý projekt TA ČR v rámci projektu Éta získaný a realizovaný MgA. Jitkou Vrbkovou, Ph.D.) jsou dokladem rozvíjení citlivosti vůči jinakosti. Nabízí se zde otázka, zda poskytnout možnost studentům všech oborů DF JAMU cíleně vytvořit projekt z této oblasti tvorby. Věřím, že by zde byla možnost tvůrčí práce pro dramaturgy, scenografy, režiséry, produkční, fotografy, kameramany, herce, a především pohybové performery... Ne každému je dáno pracovat v této oblasti. Za dobu svého studia by tak měl potencionální zájemce možnost prověřit, zda schopnosti k této specifické práci má či ne. Tato nabídka by mohla být zajímavá i pro studenty programu Erasmus.

Celospolečenský vývoj stále poznamenává řada negativních okolností a předsudky vůči jinakosti. Mohou mít různé podoby. Nesnášenlivost i agrese. Stále cítíme hradby předsudků. Je důležité tyto pomyslné hradby narušovat a co nejúčinněji překonávat.

Soja Mikotová

Zemřel profesor DF JAMU Miroslav Plešák

Janáčkova akademie múzických umění s hlubokým zármutkem oznámila, že 13. října 2021 náhle ve věku 78 let zesnul profesor, člen Akademického senátu Divadelní fakulty a emeritní prorektor JAMU Miroslav Plešák. Vedení školy vyjádřilo rodinně a pozůstalým upřímnou soustrast.

Profesor PhDr. Miroslav Plešák se narodil 9. září 1943 v Bzenci. Vystudoval obory divadelní věda – český jazyk na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity a v šedesátých letech publikoval v denním tisku a časopisech divadelní recenze a glosy. V roce 1967 se stal spoluzakladatelem měsíčníku *Index*, jenž se zabýval mimo jiné filozofií, politikou, ekologií, kulturou či architekturou a přispívaly do něj renomované osobnosti od Jaromíra Tomečka přes Ludvíka Kunderu až po Jana Skácela či Olega Suse. Časopis *Index* jako průsečík společenského a kulturního dění na Moravě má – i díky Miroslavu Plešákovi – své nezastupitelné místo v historii brněnské žurnalistiky.

Od počátku sedmdesátých let se Miroslav Plešák věnoval dramaturgii – v letech 1972–1989 jako dramaturg Divadla pracujících v Gottwaldově (dnes Městské divadlo Zlín), v letech 1991–2003 jako dramaturg činohry Národního divadla v Brně. V obou divadlech se výrazně podílel na formování uměleckého profilu těchto scén a spolupracoval s řadou režijních osobností (ve Zlíně s A. Hajdou, M. Hynštem, E. Schormem, I. Baladou, v Brně zejména se Z. Kaločem – cyklus dramati-zací Dostojevského, Z. Srbou – dramati-zace české klasiky, I. Krobotem, R. Polákem, P. Mikulíkem, M. Porubjakem, L. Vajdičkou atd.). Příležitostně působil i jako režisér (M. Kundera: *Jakub a jeho pán*, Studio Marta). V letech 1989–1990 byl dramaturgem a uměleckým šéfem Divadla bratří Mrštíků (dnes Městské divadlo Brno), 2003–2006 uměleckým šéfem Městského divadla ve Zlíně. V letech 1992–1993 a 1997–1998 externě vyučoval na Pedagogické fakultě MU v Brně a na Filozofické fakultě UP v Olomouci.

Na Divadelní fakultě JAMU profesor Plešák působil od roku 1990, a to zejména jako pedagog herectví ve druhém cyklu studia, od roku 2005 byl pedagogem dramaturgie v ateliéru prof. Václava Cejпка. Redigoval některé publikace vydávané JAMU (*Občasník JAMU*, *Vivat Academia*, M. Hynšt: *Od divadelního eseje k divadelnímu tvaru*). V letech 1999–2010 byl prorektorem Janáčkovy akademie múzických umění pro studijní, pedagogickou a uměleckou činnost. Redakčně se až do posledních dnů věnoval edičním aktivitám školy. V roce 2011 profesor Plešák získal Cenu města Brna za přínos brněnské žurnalistice, především s přihlédnutím k jeho zásluhám o zmíněný časopis *Index*.

Vynikající pedagog JAMU profesor Plešák jako dramaturg připravil roku 1992 v Mahenově divadle hru *Jakub a jeho pán* od Milana Kundery, s nímž byl v kontaktu a se kterým se přátelil. V této inscenaci režirované Ivo Krobotem se tehdy zasadil o změnu textu hry oproti knižnímu vydání v nakladatelství Atlantis v témže roce. V něm se epilog a poslání dramatu po Pánově otázce „Kde to je VPŘED?“ soustřeďuje do Jakubovy odpovědi: „Prozradím vám velké tajemství. Odvěký trik lidstva. Vpřed – to

Profesor PhDr. Miroslav Plešák | Foto Jan Šmach

je všude.“ Byla to tehdy anotace vykročení z velké skepse i reflexe svobody, která se tenkrát rozlila všude kolem nás. Jakub dále praví: „Kam se podíváte, všude samé vpřed!“ Se souhlasem autora a po intervenci Miroslava Plešáka od brněnské inscenace v Mahenově divadle praví Jakub: „Vpřed – to je kamkoli.“

Luboš Mareček

Za Mirkem (smuteční řeč)

A nastalo mlčení. Všechno už bylo vykonáno, všechno už bylo řečeno. Věci jsou spočítány a rozříděny tak, jak mají být. Všechno pozemské, co Miroslav Plešák vykonal, je shromážděno pospolu jako svědectví jeho schopností, jeho pracovitosti, jeho pílě. Všechno je shromážděno a připraveno pro ty, kteří budou plody jeho práce autorské, dramaturgické, redakční a jakékoli jiné potřebovat. Všechno je k dispozici. A je to definitivní – nic už nebude přidáno či změněno, neboť nastal okamžik věčnosti. Tak to má být. Tak to v řádu světa, jemuž jsme podrobeni všichni stejně, být musí.

Ale je tady ještě to mlčení. Co s ním? Co říkat, když je ticho? A proč mluvit, když se mlčí? Slova by možná rušila náš okamžik

soustředění? To ticho je koneckonců také výrazem samoty, která nemůže nenastat. Ale to ticho v konečném součtu všeho není naším nepřítelem. Je nám naopak k dispozici, je to nový prostor pro komunikaci s tím, o něhož jsme v tuto chvíli přišli. Ticho a mlčení jsou výrazem tohoto okamžiku, protože díky nim a v nich se můžeme sejít s tím, na něhož právě myslíme. S Mirkem.

V tom tichu, v tom soustředění, si můžeme také uvědomit, kdo pro nás Mirek byl. A jaký byl. Každý máme svou osobní zkušenost, která je pro nás jedinečná, pravá a ryzí. Odpusťte mi, že budu v tuto chvíli mluvit o zkušenosti své, neboť jinak to neumím. Věřím, že budete moci se mnou tuto zkušenost sdílet.

Znali jsme se přes třicet let, vidali jsme se za časů skoro denně. Ale pamatuji si a vím, že základní dojem, který byl pro mě určující, jsem pocítil už při prvním kontaktu. Věděl jsem, že Mirek je především člověk, který cítí a ctí každého, s nímž se setkává. Vyzařovala z něho obrovská empatie, která vás nenechala na pochybách, že na vás myslí, že mu o vás jde a že je připraven udělat to, co potřebujete a po čem toužíte. Nemám na mysli nějaký jarmark splněných přání, ale prosté, hluboké lidské porozumění. Vědomí, že je zde někdo, kdo vás vnímá, kdo o vás ví. Někdo, kdo nesnáší zlobu a zlo tohoto světa a kdo je připraven se proti nim postavit. Mohlo by to vypadat, že si pro potřebu této chvíle vymýšlím a skutečnost si přikrašluji. Není tomu tak. Situace, které svým jednáním vytvářel, také nebyly nikdy patetické, jak by se mohlo zdát, když se mluví o kategorii dobra. Nikoli – žádný patos, ale přirozené chování vždy provázené humorem, který komunikaci s ním ještě povznášel k přimosti, pozitivitě, obyčejnosti... A co nesmí být zamlčeno: Mirek byl vynikající znalec vína a dovedl ho pít tak, jak se víno pít má – s noblesou a zároveň prostě. Byla to činnost, kterou je třeba vnímat jako přirozenou součást světa a která nám může pomoci vidět svět lépe a ostřeji. Moci s ním

posedět a vypít číši dobrého vína patřilo k přirozené komunikaci s ním.

Mirek byl o něco starší než já, takže měl náskok i v praktických činnostech a aktivitách. Když jsem o něm poprvé slyšel a poprvé se s ním setkal, byl už známým a uznávaným dramaturgem zlínského (gottwaldovského) divadla. Znal jsem představení, která dramaturgicky připravoval, a považoval jsem je za vzorovou, skvělou ukázkou toho, co by měla dramaturgie v divadle dělat. Mirek byl pro mě nejlepší dramaturg široko daleko a to, že jsem k této profesi zamířil posléze také, je i jeho zásluha, je to důsledek obdivu, který jsem k jeho práci cítil. Později mě navíc potkalo to štěstí, že jsme se stali pracovními kolegy, dramaturgy v jednom divadle, kde jsem mohl plně poznat, jak pracuje Mistr. A potkali jsme se také ve škole, kde nám byla dána šance komunikovat s mladými lidmi, kteří si zvolili jako naplnění své touhy studium divadla. Každé setkání s ním mě obohacovalo a přinášelo mi pocit šťastně prožívaných okamžiků. Teď už osobní setkání možné není. Ale odmítám přijmout vědomí, že je to nepřekonatelná definitivita.

Je zde přece to ticho. Jako prostor pro setkání a rozhovor. (Nemám přitom na mysli žádnou duchařinu či hrátky na magii.) To ticho působí, že dovedeme být a jsme v tomto okamžiku zticha, a přesto dokážeme zároveň mluvit a rozumět. Mluvit a poslouchat. Tak jako tomu bylo celou tu dobu pozemského putování. Proto v tuto chvíli mluvíme s naším drahým a vzácným kolegou, přítelem, kamarádem, učitelem, s tím laskavým, moudrým, vtipným a chápavým Mirkem Plešákem i beze slov. V takovém mluvení v tichu, v takovém mluvení v mlčení je pro mě hluboká radost a klid. A tolik potřebná jistota.

Je to chvíle radosti a díky.

Václav Cejpek

Poslední rozloučení v brněnském krematoriu | Foto: Luboš Mareček

Bořivoj Srba | foto Archiv Zbýňka Srby

Legendární divadelník a profesor DF JAMU Bořivoj Srba: nedožitá devadesátina

Připomínka nedožitého významného životního jubilea připadla na listopad 2021. Profesor Divadelní fakulty JAMU, prof. PhDr. Bořivoj Srba, který se narodil 19. listopadu 1931 v Bílovicích nad Svitavou, by se dožil devadesáti let. Přední český teatrolog, divadelní historik, teoretik a kritik, dramaturg i legendární pedagog brněnské umělecké akademie zesnul v květnu před osmi lety v Brně. Pro tuzemské divadlo to tehdy byla obrovská ztráta. Potenciální jubilant byl totiž osobností, která v uplynulých sedmdesáti letech významným způsobem utvářela a přes svůj odkaz vlastně i nadále formuje jak uměleckou podobu českého divadla, tak také myšlení o něm.

Profesor Srba se významnou měrou zasloužil o rozvoj a vynikající odbornou úroveň Janáčkovy akademie múzických umění, odkud byl však paradoxně roku 1971 při rafinovaně postupující normalizaci spolu s osmi dalšími kolegy jako nestraník nekompromisně propuštěn. Přitom právě tato vysoká umělecká škola byla jeho celoživotním osudem. V mládí navštěvoval reálné gymnázium v Brně (1945–1951) a školu pro učitele hudby při Filharmonickém spolku Besedy brněnské (1948–1952). Soukromě se vzdělával též v hudební kompozici a dirigování u Rudolfa Wünsche a Zdeňka Kaňáka. Jako kluk se totiž chtěl stát dirigentem a hudebníkem.

V letech 1951–1955 studoval Bořivoj Srba na katedře dramaturgie a divadelní vědy JAMU v Brně. Diplomní a později i doktorskou práci napsal na téma *České divadlo v Kajetánském domě v Praze na Malé Straně* (PhDr. 1967). V letech 1954–1959 byl zaměstnán jako dramaturg Krajského divadla v Brně (Divadlo bratří Mrštíků, Městské divadlo Brno), 1959–1967 působil jako hlavní dramaturg činohry Státního divadla v Brně. V letech 1958–1971

souběžně vyučoval na JAMU, 1961–1971 pak také na Filosofické fakultě UJEP. Od roku 1963 byl zároveň zaměstnán v Kabinetu pro studium českého divadla ÚČL v Praze, z toho v období 1965–1978 administrativně v brněnské pobočce, odkud však byl na naléhání krajských orgánů za občanské postoje v letech 1968–1969 propuštěn, znovu však byl přijat do pražského Kabinetu. Roku 1990 získal titul CSc. (prací *Poetické divadlo E. F. Buriana*) a byl jmenován docentem pro teorii a dějiny divadla a literatury na FF MU (do roku 2000 vedl zdejší Ústav divadelní a filmové vědy) a docentem pro dramaturgii a autorskou tvorbu na Divadelní fakultě JAMU, kde se stal vedoucím ateliéru dramaturgie Studio D. Na obou fakultách se roku 1991 nově habilitoval soubory svých starších prací a byl jmenován profesorem. V roce 1992 získal titul DrSc. (za soubor prací se společným titulem *E. F. Burian a jeho program poetického divadla*).

Na Divadelní fakultě JAMU Bořivoj Srba přednášel a vědecky pracoval až do svých posledních dní. Jeho vliv na vývoj českého divadla i divadelní vědy od poloviny 20. století je skutečně nema-

lý. Výmluvným dokladem je řada zdejších vynikajících vědeckých publikací, např. monumentální monografie zabývající se problematikou českého jevištního výtvarnictví *Vzahradách Thespidových* nebo obsáhlý svazek nazvaný *Vykročila husa a vzala člověka na procházku: Pojd!* Kniha na více než 650 stránkách shrnuje listinné i obrazové dokumenty a vzpomínky pamětníků.

Profesionální dráha laureáta Ceny města Brna, s níž spojil celý svůj život, budí obdiv z pozice praktického divadelníka i teoretika. Seznam teoretických Srbových prací čítá více než sto třicet položek a tematický záběr jeho vědecké činnosti zahrnoval zkoumání českého divadla od 18. století do současnosti s důrazem na divadelní tvorbu české avantgardy, zejména potom na tvorbu jmenovaného E. F. Buriana. O jeho díle Srba napsal zásadní knižní monografie od titulu *Poetické divadlo E. F. Buriana* (1971) – jeho distribuce v následujících letech nebyla povolena – přes *Inscenační tvorbu E. F. Buriana 1939–41* (1980) až po publikaci *Řečí světla* (2004). V posledním desetiletí své profesní dráhy vydal Bořivoj Srba zásadní rozsáhlé knižní teatrologické monografie, které shrnují výsledky jeho celoživotního vědeckého bádání. Jsou to zejména knihy *Múzy v exilu. Kulturní a umělecké aktivity čs. exulantů v Londýně v předvečer a v průběhu druhé světové války 1939–1945* (2003), některé již zmiňované tituly *Řečí světla*, *Princip světelného divadla v inscenační tvorbě Emila Františka Buriana* (2004), *Více než hry. Dramatická tvorba Ludvíka Kundery* (2006), *Vzahradách Thespidových. K vývojové problematice českého jevištního výtvarnictví XIX. století* (2009), *Vykročila husa a vzala člověka na procházku: Pojd!* Založení a prvních

pět let umělecké tvorby Mahenova nevidadla Husa na provázku (2010). Každá z těchto knih, které jsou v rozsahu až tisíc stran, by si zasloužila samostatnou pozornost.

Nejvýraznějším Srbovým dramaturgickým úspěchem bylo uvedení pašijové hry *Komedie o umučení a slavném vzkříšení Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista* (1965) v režii Evžena Sokolovského, inscenace, která patřila k nejvýznamnějším počínům českého divadla šedesátých let. V roce 1968 společně se svými žáky režie na JAMU Peterem Scherhauserem, Evou Tálskou a Zdeňkem Pospíšilem založil Divadlo Husa na provázku, zformuloval jeho programová východiska i principy nepravidelné dramaturgie, které jsou až do současnosti určujícími materiály směřování tohoto velmi významného studiového divadla, které si získalo evropský věhlas a uznání. Bořivoj Srba byl také prvním uměleckým vedoucím tohoto souboru, ale v době postupující normalizace předal vedení mladším kolegům a sám ustoupil do pozadí, aby jeho osoba – postižená normalizačním režimem – nebyla překážkou existenci a rozvoji tohoto divadla. „Od nikoho už jsem se toho o divadle tolik nedověděl,“ prohlásí později jedna z nejznámějších tváří současného českého divadla, absolvent JAMU a herec Miroslav Donutil. Bořivoje Srba bylo možné pro jeho profesionální záběr bez nadsázky označit za jednoho z posledních polyhistorů. Janáčkova akademie múzických umění si dodnes považuje za čest, že měla tohoto skvělého muže a vynikajícího odborníka ve svých řadách.

Luboš Mareček

Ohlédnutí za rokem 2021 v Nakladatelství JAMU

Loňský rok se opět nesl ve znamení bojů s pandemií, jež místy znemožňovala, či nejrůzněji komplikovala osobní prodej publikací. Ten se pak zákonitě odehrával zejména po internetu na našem e-shopu či prostřednictvím distribuční firmy KOSMAS a jejich dalších odběratelů z řad široké veřejnosti i jednotlivých knihkupců.

Křest knihy *Pospa* | Foto: Luboš Mareček

On-line se uskutečnil rovněž *Salón původní tvorby 2021*, u příležitosti jehož konání zpravidla vydáváme vždy první knihu aktuálního roku, tedy sborník původních básnických, prozaických i dramatických děl studentů Divadelní fakulty. Následovala publikace Kláry Hanákové *POSPA... životní a umělecká dráha režiséra Zdeňka Pospíšila*, věnovaná jednomu z hlavních zakladatelů dnes již legendárního brněnského Divadla Husa na provázku, která vyšla za finanční podpory statutárního města Brna, což velmi napomohlo k její propagaci. Další tři tituly vznikly na základě přepracování úspěšných studentských závěrečných prací: Tereza Agelová přispěla do populární kapesní edice *Úvahy a názory*, kterou v roce 2009 inicioval a do roku 2021 redakčně vedl nedávno zesnulý Miroslav Plešák, polemicky zaměřeným tématem *Kam zmizela loutka?*, v němž se zabývala fenoménem loutkového divadla v současnosti i loutkou jako takovou. Do samostatných monografií byly přeměněny původně diplomová práce Eleny Pokorné *Písňová tvorba Fanny Mendelssohn-Hensel*, která je zasvěcená méně známé sestře slavného skladatele Felixe Mendelssohna-Bartholdyho, i anglicko-jazyčná disertační práce Lucie Vítkové *Composi-*

tional Techniques of Christian Wolff and Social Aspects in Music, jež analyzuje kompoziční techniky amerického skladatele Christiana Wolffa. Převážně studentům hudebních oborů jsou určena skripta Ireny Rozsypalové *Opera a literatura. Literatura a opera*, nastiňující vzájemné vztahy těchto dvou uměleckých žánrů z různých hledisek úhlů pohledu, a Jana Zbavitele, který na základě své dlouholeté dirigentské praxe sepsal na vybraných příkladech šesti slavných světových oper *Interpretační poznámky ke studiu operních titulů*.

Divadelní fakulta se v uplynulém roce zaměřila především na vydávání netištěných publikací. Jako první vyšel sborník z tematicky vymezené konference nazvané *Politics and Community Engagement in Doctoral Theatre Research*, která se zde konala v listopadu 2017. Následovala metodická příručka pro rozvoj komunikačních a dramatických dovedností *Umění persvaze*, která vznikla ve spolupráci s Vysokým učením technickým v Brně v rámci projektu finančně podpořeného agenturou TA ČR. Na sklonku roku byly zveřejněny dvě multimediální publikace Radky Kulichové *Divadlo a český znakový jazyk* a *Umělecké tlumočení do českého znakového jazyka*, jež si kladou za cíl seznámit širokou veřejnost s uměleckým překladem a tlumočením divadelních inscenací a písní do českého znakového jazyka. První dva tituly jsou zpřístupněny ke stažení zdarma na našem e-shopu, druhé dva naleznete na speciálně zřízených webových stránkách <https://divadloczj.jamu.cz/> a <https://czjbulis.jamu.cz/>.

I přes v úvodu zmíněné komplikace se ale nakonec podařilo uspořádat několik akcí. Ve dnech od 23. do 26. září po více než rok a půl trvající pauze proběhl v Praze mezinárodní veletrh Svět knihy 2021, kde jsme dostali příležitost vůbec poprvé prezentovat tituly, povětšinou vydané v době pandemie. Dva dny před konáním veletrhu jsme navíc ve Studiu Divadla Husa na provázku pokřtili publikaci *POSPA... životní a umělecká dráha režiséra Zdeňka Pospíšila za přítomnosti vzácných hostů a bývalých Pospíšilových spolupracovníků: Miloše Štědrone, Milana Uhdeho a Vladimíra Hausera*. Na konci září jsme se spolu s dalšími vybranými vysokoškolskými nakladateli zúčastnili knižního jarmarku v kině Scala a 11.-13. listopadu jsme se rovněž po dvou letech dočkali mezinárodní oborové prodejní výstavy knih o umění Book Me 2021, kterou pravidelně pořádá pražské Nakladatelství AMU. Abychom našim zákazníkům celoročně omezené možnosti od-

běru alespoň částečně kompenzovali, spustili jsme na začátku prosince mimořádnou týdenní slevovou akci, kdy jsme nabízeli veškeré naše publikace s 50% slevou. Tato předvánoční akce se setkala s velkým ohlasem.

Klára Hanáková

Strategie rozvoje výzkumných činností JAMU

V návaznosti na expertní hodnocení kvality výzkumných činností JAMU, které uskutečnil mezinárodní evaluační panel na konci roku 2020 a které bylo vyhodnoceno Ministerstvem školství v roce 2021 v rámci tzv. Metodiky hodnocení výzkumných organizací 17+, vznikl v roce 2021 Strategický záměr rozvoje oblasti výzkumných činností JAMU na období 2022+. Jedná se o základní dokument, který stanovuje strategické cíle rozvoje této oblasti na JAMU. Prioritními cíli jsou rozvíjet umělecký výzkum, výrazně posílit mezinárodní rozměr našeho výzkumu, posilovat excelenci a společenskou relevanci výzkumu, posilovat kvalitu, otevřenost

a internacionalizaci doktorského studia, zlepšovat podmínky pro kvalitní doktorské studium a rozvíjet výzkumnou infrastrukturu. Byť hlavním posláním JAMU je a stále bude rozvíjet uměleckou tvorbu a vychovávat nové umělecké osobnosti, i díky nové strategii rozvoje výzkumných činností může být posíleno postavení JAMU také jako významného a mezinárodně respektovaného pracoviště věnujícího se reflexi a analýze umělecké tvorby, a to jak uměleckých artefaktů a výkonů, tak i samotného procesu umělecké tvorby, tedy toho, co je nám všem nejbližší.

Marek Hlavica

Absolvovat v profesionální koncertní řadě? Na HF JAMU to možné je

Z koncertu s MFO | Foto Martin Jakubec

Moravská filharmonie Olomouc uvádí studenty HF JAMU a HAMU v rámci nové koncertní řady KONCERTY JAMU. Studenti a absolventi HF oboru dirigování orchestru si tradičně plní své studentské umělecké výstupy ze studia s profesionálním orchestrem. Stejně tradičně se nabízí i studentkám a studentům oboru kompozice možnost slyšet své dílo skutečně „live“ s orchestrem a stejně tak spolupracují HF JAMU a HAMU Praha ve výběru sólistů na tyto koncerty.

Co je nového na novém formátu těchto výkonů?

V minulosti Moravská filharmonie Olomouc cestovala do Besedního domu v Brně, kde vystupovala v rámci koncertů HF JAMU. „V ložském dubnu jsem iniciovala jednání s absolventem JAMU a současným ředitelem Moravské filharmonie Olomouc MgA. Jónášem Harmanem, kterého se jako realizátor zúčastnil také umělecký proděkan HF JAMU, prof. Jindřich Petráš. Dohodli jsme se všichni na novém modelu, který obrátí pohyb osob a přinese studentům a pedagogům propojení s profesionální sférou: místo toho, aby orchestr přicestoval do brněnského Besedního domu, cestují studenti a absolventi dirigování, skladby a také studenti-sólisté do Olomouce.“ V sále MFO – Redutě se v akademickém

roce 2021/22 uskuteční šest koncertů HF v profesionální nové koncertní řadě MFO s názvem KONCERTY JAMU, které Moravská filharmonie spolupořádá. Studentům se dostane profesionální propagace, figurují v celoročním katalogu a mají možnost projít zkouškou ohněm ve skutečném profesionálním prostředí před diváckou obcí, která zná zvuk „svého“ orchestru pod taktovkou stávajících dirigentů. Posлуhač může tento zvuk porovnávat se zvukem, který tvoří mladí talenti z JAMU.

Kromě ekonomických úspor vede tento model k prohloubení vztahů mezi akademickou a profesionální půdou. V neposlední řadě spojuje nejen MFO a HF JAMU, nýbrž posiluje nadále již dlouholetou spolupráci HF JAMU a HAMU v rámci CRP Festivaly – přehlídky.

Barbara Maria Willi

Vzpomínka na znovuotevření Marty

Rekonstrukce Studia Marta v roce 1991 | Foto Archiv JAMU

V loňském roce jsme si připomněli 30 let od významné události v historii Studia Marta. V květnu 1991 došlo ke znovuotevření studentského divadla JAMU, a to po rozsáhlé rekonstrukci vyvolané havarijním stavem objektu.

Před začátkem stavebních prací nesl sál název Činoherní scéna Antonína Kurše. Prostor, který získali studenti k realizacím svých uměleckých výstupů v roce 1952, nebyl od té doby nijak výrazně upravován a rozhodně nevyhovoval požadavkům pro moderní divadlo v nastupujícím společenském uspořádání, o hygienických podmínkách raději nemluvě... Zastaralé uspořádání „kukátkového jeviště“ s pevným hledištěm a sklápěcími dřevěnými kinosedačkami nebo minimalistická herecká šatna s toaletou a sprchou za závěsem jsou z dnešního pohledu těžko uvěřitelné. Výraznou zásluhu na dnešní podobě Marty má autor architektonického návrhu rekonstrukce Ing. akad. arch. Jan Konečný, který vtiskl sálu nadčasový industriální charakter s variabilním hracím prostorem. Zároveň zachoval prvky klasického divadelního uspořádání s jevištěm, provazištěm i zdvihacím orchestřištěm.

Pozadu nezůstalo ani zázemí pro provoz divadla. Ve dvorním traktu přibily nové šatny a sociální zařízení, skladové a administrativní prostory. Při příležitosti zahájení provozu se divadlu vrátil i původní název Marta (údajně se tak jmenovala tančírna, která se zde nacházela v době první republiky). Rovněž byla uspořádána přehlídka všech aktuálních inscenací, kam byli pozváni i hosté z Divadla Husa na Provázku. Účastnili se i studenti pražské DAMU a bratislavské VŠMU, což se stalo základem pro pořádání dnes již renomovaného mezinárodního festivalu ENCOUNTER. Na bujarých oslavách byl přítomen i známý brněnský bavič a silák Franta Kocourek, který osobně přiložil ruku k dílu při tvorbě designu foyer. Předvedl i své pověstné silácké kousky a jeho artefakty jsou v Martě k vidění dodnes.

Jan Škubal

27. ročník Mezinárodní soutěže Leoše Janáčka v Brně

Laureáti MSLJ 2021 ve hře na tubu | Foto Vojtěch Kába

Dne 19. září 2021 vyvrcholil 27. ročník Mezinárodní soutěže Leoše Janáčka v Brně (MSLJ) třetími a zároveň finálovými koly v Besedním domě, kde se uskutečnilo také vyhlášení výsledků a dekorování laureátů. Prestižní akce pořádaná Hudební fakultou JAMU se nesla ve znamení dvou soutěžních nástrojů: tuby a lesního rohu. O vítězích rozhodovala mezinárodní jury složená z předních odborníků. Porotě pro soutěžící z oboru tuba předsedal Øystein Baadsvik, významný norský tubista. Předsednictví poroty pro lesní roh se ujal někdejší děkan HF JAMU a hornista Jindřich Petráš. „Letošní ročník byl výjimečný už jen tím, že jsme se za dodržení vysokých hygienických standardů mohli vrátit do reality, což znamená, že porotci i soutěžící mohli přijet ze všech kontinentů, tedy z Jižní Ameriky, USA, Asie a celé Evropy,“ poznamenala prezidentka mimořádného hudebního klání profesorka Barbara Maria Willi, Ph.D. Naráží tak na skutečnost,

Laureáti MSLJ 2021 ve hře na lesní roh | Foto Vojtěch Kába

že loňský ročník pandemie covidu zcela zhatila. Jak prezidentka Willi dodala, zúčastnění byli průběžně testováni, valná většina očkovaná, všichni se prokazovali v systému ONT – očkovaní, prodělaná nemoc či negativní test.

Podle statutu soutěžní přehlídky do Brna zamířili hudebníci mladší 35 let, a to do slova z celého světa. Celkem se do 27. ročníku přihlásilo 38 hráčů na tubu a 59 hráčů na lesní roh. V prvně jmenovaném oboru získal první cenu a cenu partnera soutěže Buffet Crampon maďarský tubista Richárd Bence Masa, jako druhý skončil Karl-Wilhelm Hultsch z Německa a třetí místo získal Španěl Miguel Osca. Z hornistů se na nejvyšší příčce umístil a cenu partnera soutěže Buffet Crampon obdržel Paweł Cal z Polska, který si z Brna zároveň odváží i Cenu festivalu Za poklady Broumovska. Druhé místo obsadila tuzemská hráčka na lesní roh Hana Sapáková, o třetí příčku se dělí Éva Lilla Fröschl z Maďarska a Sytske Pas z Norska. Byla udělena také dvě čestná uznání, jejichž nositeli jsou Achille Fait (Itálie) a Máté Harangozó (Maďarsko). Porota rovněž udělila zvláštní cenu za vynikající klavírní doprovod Janě Goliášové, Evě Mackové a Coře Brückner-Irsen. Prvně jmenovaná je pedagožkou a prodělkankou pro věci studijní a pedagogické pořádající Hudební fakulty JAMU.

09/2021

Luboš Mareček

Ocenění na Projektu Istropolitana

Divadelní fakulta JAMU se pravidelně účastní mezinárodního festivalu divadelních škol *Projekt Istropolitana* pořádaného bratislavskou VŠMU a konaného od roku 1977 zpravidla jako bienále. Díky covidovým uzávěrám se třiatřicetý ročník festivalu neodehrál v běžném dvouletém rytmu v červnu 2020, ale výjimečně v září 2021 – v hybridní formě. Vzhledem k tomu, že v té době ještě neměl stávající absolventský ročník nazkoušenou žádnou inscenaci režírovanou studentem režie, byl na festival vyslán s inscenací *Večer tříkrálový*, připravenou pedagogem prof. Ivo Krobotem. Tato okolnost se v jistém smyslu vyplatila, neboť zde po mnoha letech obdrželi studenti cenu nikoli za režii (inscenaci), nýbrž za herectví. Ocenění za „Najlepší mužský herecký výkon“ si tak odvezla ústřední dvojice „tříkrálovských“ komiků Martin Mihál (za roli Tobiáše) a Tomáš Slabiňák (za roli Ondřeje).

09/2021

Lukáš Rieger

Muzikáloví herci z JAMU uvedli nezvyklé hudební divadlo

Premiéru hudební inscenace *Čajová rapsodie* ve středu 8. září nabídlo jako první nový titul sezony Divadlo na Orlí. Hudebně-dramatická laboratoř JAMU tak v režii Michala Zetela představila libreto Barbary Gregorové a Vojtěcha Dlaska, který k inscenaci také zkomponoval původní hudbu s písněmi. Režisér Zetel se zdráhal výsledek označit za operu či muzikál, mluví obecně o hudebním divadle: „Klademe značný důraz na taneční složku, která je tady mnohdy svébytným narativním nástrojem.“ Libreto Gregorové a hudebního skladatele Dlaska pojednává o rodině, která se schází po smrti svérázné babičky v její kuchyni a snaží se vypořádat s jejím

posledním přáním. A také se vztahy mezi sebou, k sobě i k babičce. Dlaskova hudba je podle režiséra velmi promyšlená, prokomponovaná a dokud ji neslyšíte, je i těžko představitelná a stravitelná.

„Jakmile se všeho ujme orchestr a nalezne autorovu myšlenku, je to dechberoucí muzika,“ doplnil Zetel. V hudební nahrávce z playbacku zazněl klavír, hoboj, klarinet, fagot a bicí nástroje.

Scénografie Julie Emy Růžičkové byla antiiluzivní a velice prostá. Stůl a pár židlí a nad nimi jakýsi oblak tvořený ze zavěšených věcí, které se normálně povalují po kredencích a linkách. Na vyvýšeném pódiu na horizontu jeviště stálo opuštěné křídlo, kolem kterého hrál pětičlenný orchestr. Na scéně se vedle studentů ze Zetelova ateliéru muzikálového herectví objevili také pedagogové Zoja Mikotová a David Strnad.

09/2021

Luboš Mareček

Průvod k zahájení akademického roku

Divadelní fakulta zahájila akademický rok 2021/2022 v duchu svých novodobých tradic a opět probudila centrum Brna velkolepým průvodem. Alegorické kostýmované postavy si čerstvě imatrikulované studenty vyzvedly přímo

v aule Divadelní fakulty bezprostředně po doznění posledních tónů *Gaudeamus Igitur* a velice názorně předvedly, že striktní akademické prostředí se zde zcela neoddělitelně snoubí s uměním a nevšedními zážitky. Prapory, kostýmy a zejména skupinou hlasitých a dynamických bubeníků ozdobený průvod prošel trasou od Divadelní fakulty přes ulici Vachovu a Orlí na Římské náměstí a poté skrze Želný trh až na Biskupský dvůr, kde proběhla zásadní část celé akce – neformální přijetí studentů prvních ročníků na Divadelní fakultu JAMU.

Součástí průvodu byla po celou dobu na oně příslovečné káře tažená Múza, z jejichž útrobu poté účastníci obřadu vyjmuli dar a jakožto důkaz „zasvěcení“ přijmuli barevné znamení na čelo, a to přímo rukou děkana Divadelní fakulty Petra Francána, který posléze nové kolegy přivítal proslovem, stejně jako rektor JAMU prof. Petr Oslzlý. Živelnou, radostnou a místy až dojemnou akci završilo velkolepé vystoupení Akademického sboru DF pod vedením Petra Svozílka.

09/2021

Michal Zetel

Otevření akademického roku na HF JAMU

Hudební fakulta JAMU netradičně zahájila 4. října akademický rok mimo prostor školy, a to venku před její budovou.

V rámci zahájení vystoupili studenti Katedry bicích nástrojů a Katedry jazzové interpretace a svým uvítáním do nového akademického roku přispěl i Leoš Janáček v podání doc. Zdeňka Šmukaře. Nechybělo také uvítání děkanky HF JAMU prof. Barbary Marie Willi.

10/2021

Daniela Peclová

Rozhraní

Vzhledem k průběhu akademického roku 2020/21, který není třeba sáhodlouze vysvětlovat, byl ve vzduchu cítit až hmatatelný přetlak tvůrčí energie napříč všemi studijními obory, potřeba tvořit a hrát před živým publikem. Jedněmi z prvních, kteří se rozhodli tuto energii využít, byli členové inscenačního týmu plánovaného akademického průvodu Martin Modrý (1. ročník režie MgA.) a Veronika Onheiserová (1. ročník divadelní dramaturgie MgA.). Ti se rozhodli umožnit studentům prezentovat rozpracované projekty z minulého akademického roku, které nebylo možné kvůli pandemii prezentovat a leckdy ani dokončit. Aby bylo možné se dostat co nejbližší k živému publiku, co nejbližší do skutečného světa, rozhodli se pro prezentaci přímo ve městě, a to rovnou na dlažbě až na *Rozhraní*. Mohli jste tak ve dnech 29. a 30. září narazit v centru Brna na místa vymezená křiklavě růžovou páskou, barvou zvanou magenta, která je

Rozhraní – den první | Foto Jan Fuchs

typická pro prezentaci Divadelní fakulty. Atrium Domu pánů z Kunštátu, piazzetta Janáčkova divadla nebo Římské náměstí a řada dalších míst byly svědky nejrůznějších divadelních a performativních žánrů přes instalace a autorskou poezii až po krátké divadelní útvary. Celý minifestival vyvrcholil videomappingem na fasádu Divadelní fakulty.

09/2021

Michal Zetel

Ateliér muzikálového herectví Petra Štěpána v září a říjnu nezahálel

Probuzení jara | Foto Martin Jakubec

Po vynucené přestávce kvůli epidemii nemoci covid-19 se absolventský festival Ateliéru muzikálového herectví Petra Štěpána v Divadle na Orlí nekonal v tradičním květnovém termínu, ale až na přelomu měsíce září a října, kdy proběhly

derniéry všech titulů sezony 2020/2021. Ve středu 29. září se studenti rozloučili s muzikálem Davida Yazbeka a Jeffreyho Lanea podle filmu Pedra Almodóvara *Ženy na pokraji nervového zhroucení* a v pátek 1. října pak naposledy zazněly tóny muzikálu Stevena Satera a Duncana Sheika podle hry Franka Wedekinda *Probuzení jara*. Muzikálovou revui *Broadway Babies* mohli diváci zhlédnout naposledy 30. září a poté se studenti čtvrtého ročníku symbolicky rozloučili s Divadlem na Orlí a předali „karty“ od divadla svým mladším spolužákům z ateliéru doc. Michala Zetela. Ale jak už to v životě chodí, odcházející absolventy nahrazují noví zájemci o zvládnutí herecké profese, a tak již ve dnech 6. – 8. září proběhl Vstupní kurz studentů prvního ročníku ateliéru Petra Štěpána a Miroslava Ondry v rekreačním středisku v Nesměři. Absolventům přejeme mnoho štěstí v praxi a nastupujícím prvkům úspěšné studium.

09/2021

Miroslav Ondra

Studentský Cyrano: beatbox a slam namísto alexandrínu

Příběh jednoho z nejslavnějších milostných trojúhelníků v novém přebásnění Martina Crimpa nabídl brněnské Studio Marta. Inscenace *Cyrano z Bergeracu* zde měla premiéru 27. října 2021. Režisér Peter Smyczek a dramaturgyně Eva Kolomazníková o volné adaptaci oceňovaného britského dramatika prozradili, že Crimpův *Cyrano z Bergeracu* promlouvá k divákovi spontánním jazykem generačního divadla 21. století a klade si otázky o lásce, kráse a sebezpětí.

Adaptace Martina Crimpa vznikla v rámci nového anglického překladu původní Rostandovy hry z 19. století do moderního, současného jazyka 21. století. O český překlad se postarala Ester Žantovská. Aktualizace děje, jak upozornila dramaturgyně Kolomazníková, spočívá i v mírné úpravě některých situací či kontextů: „Například z paštikárny kuchaře

Studentský Cyrano | Foto Hugo K. Kundračik

Ragueneau se stává kavárna s knihkupectvím Leily Ragueneau. Crimpovo pojetí tak pracuje s postavami a místem po svém, zachovává ovšem dobu děje, tedy 17. století, které kontrastuje s naprosto současnými fakty, situacemi a dialogy.“ Crimp tak známý Rostandův originál zbavuje romantického ornamentu. Rezignuje na alexandrin a k současnému divákovi promlouvá vášnivou poezií dnešní doby. „Místo původního verše nastupuje beatbox a slam, kordem je mikrofon a pověstným Cyranovým nosem je jeho vlastní nesebedůvěra,“ vysvětlil režisér Smyczek, který se spolu se svými vrstevníky snaží o generační divadlo. Cyrano, Roxana, Kristián i další jsou dnešní dvacátníci, výpověď je tak podle režie o to silnější. Scénografie byla dílem Heleny Heinrichové, hudbu složil Petr Wajsar, o konkrétní aranž se postaral Pavel Čeněk Vaculík. Muziku si dílem obstarali herci sami na scéně, tytéž motivy se ale odrážely také ve scénické hudbě zmíněných autorů.

10/2021

Luboš Mareček

Studenti muzikálu a činohra o dnešních singles

Současného mladého skotského dramatika Daniela Craig Jacksona a jeho hru *Můj romantický příběh* představili studenti muzikálového herectví z Divadelní fakulty JAMU. Ironická komedie o generaci svobodných třicátníků, vyznačujících se celosvětovým fenoménem tzv. singles,

a jejich problémech s hledáním partnerství a lásky měla premiéru v Divadle na Orlí 26. října 2021. Inscenaci vytvořil režisér Roman Groszmann, který byl také autorem scénografie.

„Je to skvěle napsaná hra s několika krásnými hereckými příležitostmi. Nabízí navíc mladým hercům setkat se s disciplínami, jako je práce s hereckým střihem, umění stand-upového vyprávění, komediální charakterizace postav, práce s ironií a nadsázkou,“ poznamenal režisér. Jacksonova deset let stará hra ale neztratila nic na své aktuálnosti. „Pro studenty muzikálového herectví nabízí možnost setkat se s žánrem, na který nemuseli během svých studií narazit. Je to jednak neskutečně ironická komedie, která pracuje s výraznými epickými momenty, ale také klade nároky na precizní práci s rytmem herecké práce,“ doplnil dramaturg Miroslav Ondra. Nikdo z absolvujících herců tady nehrál toliko jedinou roli. Každý jich musel zvládnout víc. Musel je od sebe odlišit, pro každou postavu volit trochu jině herecké prostředky, a to vše navíc kolikrát na velmi malé ploše.

Autor výpravy a režisér v jedné osobě vysvětlil: „Již při čtení hry jsem měl velmi jasnou představu, jak by scéna měla vypadat. Je víceméně náznaková, aby poskytla možnost ke ztvárnění mnoha prostorů, jako je kancelář, obývací pokoj, bar, ulice a podobně,“ popsal režisér.

Výrazným scénografickým prvkem bude také postel, což se podle Groszmanna přece dá u „romantického příběhu čekat“. Hudba byla velmi důležitou součástí inscenace. Jelikož se jednalo o muzikálový ročník, veškerý hudebně-zvukový plán vytvářeli a cappella sami studenti.

10/2021

Luboš Mareček

Můj romantický příběh
Foto Natálie Divincová

Janáčkův akademický orchestr

V zimním semestru roku 2021 se uskutečnil koncert Janáčkova akademického orchestru. Koncert se konal na začátku listopadu a jeho součástí byli vítězové konkurzu o orchestr pro akademický rok 2021/2022. Jako první se představila Misaki Tanaka, houslička z prvního ročníku magisterského studia na HF JAMU. Posluchačům zahrála *Carmen-Fantasie*, op. 35 od Pabla de Sarasateho. Po ní se nám představili Linda Coganová, klavíristka z druhého ročníku magisterského studia na HF JAMU, a Jan Fistr, trumpetista z prvního ročníku magisterského studia na HF JAMU. Tato dvojice představila *Koncert č. 1 c moll pro klavír, trubku a smyčcový orchestr* od Dmitrije Šostakoviče. Na závěr celého koncertu zazněla *Symfonie č. 1 C dur* od George Bizeta. Celý koncert dirigoval umělecký vedoucí a šéfdirigent JAO MgA. Jakub Klecker.

11/2021

Barbora Toiflová

Rekonstruovaná aula Hudební fakulty JAMU

Hudební fakulta JAMU 2. listopadu 2021 oficiálně představila svůj opravený, akusticky vyhovující prostor. Po náročné rekonstrukci děkanka fakulty prof. Barbara Maria Willi, Ph.D. slavnostně zahájila provoz zdejší auly. „Podařilo se vyřešit dlouhodobé problémy s akustikou sálu, emise zvuku tady nebyla rovnoměrná,“ komentovala hlava fakulty proměnu slavnostního auditoria. Podle ní je tedy výsledek především slyšet, i když došlo také k vizuální proměně sálu. Na jeho zadní straně přibýly akustické difuzory vyostřující zvukový obraz i přesnější zvuk prostoru. Došlo také k úpravě stropního podhledu a zdejších dřevěných i kovových nosníků za využití dutin. Strop sálu vedle dvou stávajících křišťálových lustrů byl osazen novými ledkovými technologiemi

Rekonstruovaná aula | Foto Luboš Mareček

umožňujícími mj. plynulé stmívání a také rovnoměrnější distribuci světla. „Mnohem zřetelněji slyším, co hrají. Zvuk se neslévá jako dříve,“ uvedla po svém vystoupení klavíristka Kateřina Potocká, která přítomným ve vylepšených podmínkách zahrála Smetanovu skladbu. Studentku v krátkém programu posléze doplnilo klarinetové kvarteto, které demonstrovalo moderní akustiku sálu mj. na skladbách Bizeta a Gerschwina. O vizuální proměnu auditoria, které fakultě propříště umožní všechny koncerty pořádat právě zde, se postaraly také závěsy z těžkého sametu a instalace zatemňovacích závěsů z tvrdého kartonu v oknech. „Dříve jsme tady trpěli třeba při mnohahodinových talentových zkouškách, tak velký byl akustický tlak sálu. Hukot se zcela ztratil,“ poznamenal při slavnostním otevření pianista a profesor umělecké akademie Jan Jiraský. Děkanka Willi poděkovala zástupci firmy AVT Group a všem přítomným zaměstnancům školy, kteří se na náročnou rekonstrukci podíleli.

11/2021

Luboš Mareček

JAMŮví

JAMŮví 2021 | Foto Terezie Fojtová

Čtvrtý ročník festivalu JAMŮví se konal ve dnech 11. – 12. 11. 2021. Tentokrát s tématem „Pořád Svízel“. Kromě filmové tvorby

byly součástí programu také rozhlasové hry, performance, světelné instalace, fotografické výstavy, autorská čtení a večírky, na kterých bylo možné pokračovat v diskusích o právě zhlédnutých dílech. Tato fakulní přehlídka audiovizuálních děl byla původně určena zejména pro studijní specializace Rozhlasová a televizní dramaturgie a scenáristika a Audiovizuální tvorba a divadlo, ovšem letošní ročník ještě více posílil tendence k účasti studentů ze všech studijních programů a specializací, k čemuž pochopitelně přispěly i dva roky střídavých izolací a studijních uzávěr, které potřebovaly reflexe právě skrze audiovizí přímo umocňují. Ve čtyřech filmových blocích bylo uvedeno celkem 12 filmů a ve dvou blocích rozhlasových her pak 3 další díla.

11/2021

Michal Zetel

Mezinárodní konference **The Ever-expanding Horizons of Theatre**

Mezinárodní konferenci **The Ever-expanding Horizons of Theatre** pořádala DF JAMU od 25. do 27. listopadu 2021, a to v hybridní podobě. Většina přednášejících vystoupila v Divadle na Orlí, kde se konference konala, prezenčně. Část z nich se zapojila online. Pro ostatní účastníky byla konference streamována ve volně přístupném režimu online. Hlavním řečníkem konference byl Eero-Tapio Vuori z Finska, který na ní přednesl příspěvek *Spectator Oriented Performances*. Konference se věnovala neustále se rozvíjejícím a měnícím se obzorům divadla a divadelního výzkumu

a z nebývale vysokého počtu více než třiceti přihlášených uchazečů na ní vystoupilo celkem 20 účastníků z Česka a zahraničí (Finsko, Japonsko, Litva, Norsko, Portugalsko, Srbsko, USA, Velká Británie ad.). Jednalo se také o první ročník modelu konference, na které mohli vystoupit jak renomovaní odborníci, tak studenti doktorských programů, kteří měli dříve na Divadelní fakultě samostatnou doktorandskou konferenci v režimu bienále. Právě jeden z doktorandů MgA. Šimon Peták reprezentoval domovskou Divadelní fakultu JAMU.

11/2021

Michal Zetel

Komorní opera HF JAMU uvedla komediální operu Albert Herring

V tuzemsku nejuváděnější operu britského skladatele Benjamin Brittena nastudovali studenti Hudební fakulty JAMU. Komorní opera brněnské umělecké akademie nabídla novou inscenaci díla *Albert Herring* ve dvou premiérách 20. a 21. listopadu ve školním Divadle na Orlí. Komediální opera *Albert Herring* se odehrává se v malém městečku, kde každoročně volí májovou královnu ctnosti. Protože zde však chybí mravně čisté dívky, je zvolen králem chlapec z chudé zelinářské rodiny, jehož jméno nese název hudebního díla z roku 1947. Téma je podle režisérky Jany Tajovské Krajčovičové neustále aktuální. „Jde o střet světa umělých autorit a reálného světa, stejně jako dnes se také tady někdo či něco staví

na piedestal. A velké plus z tohoto pohledu představuje nejen hudebně veliká barevnost díla.“ K současnosti podle režie také přiléhá zpodobňovaná rádooby vysoká morálka, pokrytectví a přetvářka, které nevytizely ani z dnešních dnů. „Jak jinak s tímto vším lze bojovat než nadhledem, humorem a mladickou svěžestí ducha,“ komentovala Jana Tajovská Krajčovičová. Inscenaci však celý tým nijak násilně neaktualizoval, zůstal jí naopak dobový odér. Dílo však inscenátoři poněkud zkrátili a výsledkem bylo dvouhodinové představení s přestávkou.

Podle dirigenta Lubomíra Zelenáka je Brittenova komorní hříčka v historii opery jedinečná: „Hudba je tak přehledně zkomponovaná, že dává vyznít námětu a ději. Staví na psychologii a proměnách jednotlivců.“ Jak mladý dirigent doplňuje, posluchači se v komické hudební stránce díla mohou těšit na pohyblivou basovou linii vystříženou z barokní sonáty, klasicistní finále s fugatem a koloraturami nebo třeba i valčíkové rytmy. Britten napsal operu pro třináct zpěváků a pro stejný počet hráčů v orchestru. Ve studentském Divadle na Orlí však bude orchestr zredukovaný; originální anglické libreto zazní v českém překladu Evy Bezděkové. „Uvažovali jsme, který jazyk více vyhovuje potřebám komické opery založené na konverzaci, a proto jsme volili češtinu,“ vysvětlila režisérka. I s malým orchestrem však posluchače čekala velmi pestrá zvuková paleta, v níž slyšeli kupříkladu smyčce, bicí, klavír nebo harfu.

11/2021

Luboš Mareček

Studenti se vydali za Hamletem současnosti

V kulisách současné Kodaně se setkává pět mladých lidí. Podobají se Shakespeareovým postavám? Variace na téma *Hamlet now* s průnikem do naší bezprostřední reality. To vše představovalo tematické okruhy autorské inscenace *Být i nebýt 11.21*, jejíž premiéru 29. listopadu 2021 uvedlo Studio Marta. Vznik autorské

novinky Tomáše Syrovátky a režiséra Dodo Gombára předznamenalo setkání pěti studentů herectví Divadelní fakulty JAMU s oběma autory. Dramatický text vznikl na základě variací Shakespearova *Hamleta*, ale snaží se také rezonovat s autentickými pocity herců – představitelů své generace. „Idea byla taková, že studenti společně s režisérem během zkoušení obohatí dramatickou předlohu o autorské až dokumentární vstupy,“ vysvětlil Syrovátka. Cílem projektu tak bylo jedinečné prolnutí klasické látky s bezprostřední současností konce roku 2021. Hamletovský názvuk nezvykle nazvané inscenace *Být i nebytí 11.21* byl podle Gombára zcela zřejmý a záměrný v obměně slavné věty dánského prince ze Shakespearovy proslulé tragédie. „Čarovný podmiňovací způsob ve slůvku či jsme nahradili spojkou i, protože se mi jeví, že to po nás dnes doba žádá, tuto podivnou schizofrenii, bytí i nebytí zároveň, konání i nekonání,“ komentoval název inscenace autor a režisér Dodo Gombár. Čísla z názvu pak zcela prozaicky reflektují měsíc listopad roku 2021, kdy inscenace vznikala. Devadesátiminutová inscenace diváka zavedla do sklepa výškové budovy v současné Kodani. Oba autoři se nejprve ptali studentů, jaké pocity v nich naše společenská přítomnost vyvolává. Z jejich postřehů vzešla do jisté míry paradoxní zpráva o žité realitě dneška.

11/2021

Luboš Mareček

Fungování hudebních souborů: „Learning by doing“

Jaké je manažersko-produkční prostředí českých hudebních souborů? Na tuto otázku se snažil najít odpověď tým pedagogů pod vedením vedoucí Katedry hudební produkce. Skrze kvalitativní výzkum tak vznikla pilotní studie mapující prostředí hudebních souborů napříč žánry – od folkloru a artificiální hudby až po metal. Díky vzorku 15 informantů se podařilo získat základní vhled do jejich fungování v oblasti manažerské, právní, pořadatelské, marketingové a distribuce hudby. Zjistili, že většina souborů si dělá svůj marketing sama, taktéž si zajišťuje booking koncertů. Některé z nich vůbec nevydávají vlastní zvukové nosiče, ale nahrávají skladby tzv. na objednávku. Jiné zase nahrávají ve svém domácní studiu a nevyužívají služeb profesionálních nahrávacích studií zejména z důvodu snížení nákladů. Veškerá aktivita souborů si prochází jakýmsi vlastním procesem učení se postupů za pochodu podle toho, v jakém žánru se každý z nich pohybuje. Celý článek výzkumu vyšel v periodiku *Musicologica Brunensia* v listopadu 2021.

11/2021

Barbora Mikolášiková

Mezinárodní bienále Festival bicích nástrojů

Do Divadla na Orlí se vrátilo mezinárodní bienále *Festival bicích nástrojů*, z důvodu loňské pandemické situace však až po třech letech.

Studenti z hudebních škol Česka, Slovenska a Polska se setkali ve dnech 3. 12. – 5. 12. 2021, aby si vyměnili zkušenosti a navázali nová přátelství. Festival během tří programem nabitých dnů nabídl pro veřejnost pět koncertů, vernisáž fotografií a možnost vyzkoušet si bicí nástroje jako tympany, marimbu, zvony či vibrafon v rámci projektu „PerkuSeanse“. Studenty pak nalákal na workshopy s hvězdnými perkusionisty Nickem Woudem, Katarzynou Myčkou a Aurélienem Gignouxem. Unikátní kolekci fotek jazzových bubeníků představil v rámci festivalu fotograf Patrick Marek a posléze ji věnoval Hudební fakultě JAMU. Vernisáž doplnilo vystoupení jazzového kvarteta, které podtrhlo příjemnou atmosféru.

Svou produkci předvedli čeští výrobci bicích nástrojů, návštěvníci si mohli vyzkoušet či zakoupit nejrůznější paličky, kalimby či dokonce vibrafon.

12/2021

Adam Martin Lysák

Z inscenace Gombárova *Hamleta* | Foto Jan Fuchs

J
A
M
U

Hudební fakulta

Festival bicích nástrojů

KONCERTY / WORKSHOPY / VÝSTAVY

pá 3. 12. 2021

so 4. 12. 2021

ne 5. 12. 2021

Divadlo na Orlí, Hudebně dramatická laboratoř JAMU, Orlí 19

Setkávání nové hudby Plus 2021

Jako již po více než dvě desítky let – a i přes nepříznivou dobu danou covidovými restrikcemi – uskutečnil se od konce října do poloviny prosince mezinárodní hudební festival Setkávání nové hudby Plus, na jehož realizaci se podílí Hudební fakulta JAMU a brněnské Sdružení Q. Tak jako každoročně byl festival zaměřen na prezentaci české soudobé hudby v konfrontaci se současnou hudbou světovou v interpretaci českých i zahraničních sólistů a souborů. Specifikem je vždy zaměření nejen na komponovanou hudbu, ale i na multimediální projekty a improvizaci. Mezi „taháky“ programu patřila vystoupení švédského UME dua (bicí a cello), francouzského multimediálního umělce Laurenta Bigota, vynikající německé fagotistky Stefanie Liedtka, dvojice Scott L. Miller (USA – elektronika) a Taavi Kerikmäe (Est – inside piano), či koncert věnovaný klavírnímu dílu Philipa Glasse v podání skvělého slovinského pianisty Bojana Goriška. Elektronické hudbě byly věnovány koncerty známého nizozemského skladatele a šéfa Sonology Center v Haagu Keese Tazelaara a českého performeru akusmatické hudby Jiřího Suchánka. Velkou pozornost na sebe strhnul i koncert mladého kvarteta studentek a studentů, ale také těch, co na HF JAMU svá studia ukončili v oborech hry na klavír (Tamara Bláhová a Marián Kubačka) nebo bicí nástroje (Kristýna Švihálková a Martin Švec), interpretujících známé celovečerní dílo Simeona ten Holta *Canto ostinato*. Z ansámblů se představily na společném koncertě bratislavský EnsembleSpectrum a brněnský Marijan a samostatně mladý ResonAnsámb. Multimediální scénu reprezentovaly dva velké projekty – komorní opera *TiAmo* autorů Ivo Medka, Sary Medkové a Víta Zouhara psaná pro ISHA trio v režii Rocca, který shodou okolností režíroval

i operu Stepheny McNeffa (GB) *Beyond the Garden* s hvězdným obsazením Susan Bickley (UK) a Katja Konvalinka (SLO). Na festivalu zaznělo i několik premiér nových děl. Všechny akce festivalu byly streamovány a jsou dostupné na bit.ly/SNHP2021.

12/2021

Ivo Medek

V Martě zešilel Senecův rek Herkules

Studenti Divadelní fakulty JAMU 16. prosince 2021 představili teprve druhé tuzemské uvedení Senecovy hry *Šílený Herkules*. Premiéra římské tragédie o světoznámém hrdinovi a bojovníkovi, který se vrací po dvanácti letech domů, se uskutečnila ve Studiu Marta. Inscenaci připravil jako svůj absolventský projekt režisér Roman Gombarček. „Herkulovo šílenství chápeme jako dlouhodobé neuvážené chování a fanatismus, se kterým tento hrdina míří na Olymp,“ uvedla dramaturgyně inscenace Jana Uhýrková. Bájný hrdina ve své nepřičetnosti zabije svou ženu a děti, což inscenátoři vidí „pouze“ jako psychotickou epi-

zodu, kterou dlouhodobá choromyslnost vrcholí. „Herkulovo šílenství dále vidíme v jeho workoholismu, zaslepenosti svým vlastním kultem a ve zneužívání výjimečné síly, která je mu z podstaty vlastní. Tedy v něčem, co běžně v různých podobách a intenzitách vidíme kolem sebe, jen to za šílené nejsme zvyklí označovat,“ doplnil režisér Gombarček.

Jednalo se o teprve druhé české uvedení této tragédie v překladu Daniely Čadkové. Drama mladé divadelníky zaujalo obsahově i formálně. „Hra pro nás také tematizuje kult práce, výkonnosti a individualismu, na kterém stojí dnešní společnost,“ vysvětlila dramaturgyně. Inscenátoři vidí ve starém textu rovněž dnešní téma hranic a limitů, hranic vlastního těla i hranic druhého, což je výstředně aktuální vzhledem k pandemické situaci ve společnosti, kdy neuváženě překročit hranice druhého a ovlivnit tak zásadně jeho zdraví je více než snadné. Podle Uhýrkové dále hra velmi explicitně hovoří o dnes stále tolik tabuizovaném tématu smrti. Scénografie Terezy Jančové byla koncipována jako výtvarná instalace a symbolizovala prostor Théb. Stominutovou inscenací prolнула autorská hudba Dominika Suchého, která byla současná, elektronická a většinou ambientní.

12/2021

Luboš Mareček

Z inscenace *Šílený Herkules* | Foto Dominika Prášková

Hostujícím profesorem KKDR je Dennis Russell Davies

Hostující profesor KKDR Dennis Russell Davies | Foto Gabriel Rovňák

Dirigentská subkatedra má důvod k množství radostí. Jednou z nich je i aktuální spolupráce s americkým dirigentem a šéfdirigentem Filharmonie Brno, Dennis Russell Daviesem. Probíhá v několika vrstvách. Studenti se setkávají s profesorem Daviesem na zkouškách Filharmonie Brno, po kterých absolvují speciální lekce přímo v Besedním domě. Druhou vrstvou jsou workshopy, během kterých naši studenti pracují na konkrétním programu, spolu s korepeticí a sólistou.

„Chci touto cestou poděkovat kolegovi OA Štěpánu Švestkovi za jeho účast na tomto workshopu, pro který nastudoval sólový part Barberova violoncelového koncertu op. 72. Spolupráce s prof. Daviesem je pokračováním naší posílené kooperace s Filharmonii Brno. Jsme rádi, že i díky tomuto projektu můžeme přinášet našim studentům kontakty se špičkovými umělci z celého světa,“ uvedl pro Občasník JAMU doc. Dan Dlouhý, vedoucí KKDR.

12/2021

Gabriel Rovňák

Čerství absolventi doktorského studia na HF JAMU

Hudební fakulta má akreditovaný tři typy doktorského studijního programu: *Interpretace a teorie interpretace*, *Kompozice a teorie kompozice* a *Hudební produkce*. První jmenovaná oblast je nejširší – zahrnuje v sobě všechny interpretační obory (hra na konkrétní nástroj, zpěv, dirigování, operní režie). Ve dvou termínech s půlročním rozestupem se konají obhajoby disertační práce a Státní doktorské zkoušky, většinou v jednom termínu končí dva až tři absolventi. V podzimním termínu

2021 doktorská studia na Hudební fakultě ukončili tři absolventi: fagotista Martin Kostecký a pianistka Kristýna Znamenáčková v programu interpretačním a Jiří Suchánek v programu kompozičním.

Martin Kostecký si pro svou disertační práci zvolil téma *Role kontrafagotu v hudbě a její vývoj*. Práce pojednává o úlohách, které kontrafagot plnil a plní v komorní a orchestrální hudbě, okrajově se rovněž věnuje literatuře sólové.

Autor si v ní všímal dvou linií: konstrukčního vývoje kontrafagotu, který přímo souvisel s druhou linií – vývojem funkcí nástroje v hudbě. Absolvent v práci dobře zúročil své osobní praktické zkušenosti orchestrálního hráče na fagot v Moravské filharmonii Olomouc.

Kristýna Znamenáčková se dlouhodobě věnuje dílu Bohuslava Martinů pro klavír jak teoreticky (diplomová práce na téma *Bohuslav Martinů: Sonáta pro klavír, H. 350*), tak jako interpretka. Stěžejní bylo v tomto smyslu její vítězství v soutěži Nadace Bohuslava Martinů v r. 2015. Volba tématu pro práci disertační tak byla logickým vyústěním jejích dlouhodobých snah. Její práce nese název *Sólová klavírní tvorba Bohuslava Martinů* a autorka se v ní zabývá čtyřmi výraznými etapami skladatelova života a klavírní tvorbou, která v jednotlivých etapách vznikala.

Jiří Suchánek zaujal již v průběhu studia realizací několika projektů v rámci studentských grantových soutěží (např. Vývoj speciálního sonifikačního softwaru, souvisejícího s výzkumem využití atomové spektrografie pro tvorbu komplexních zvukových spekter, jehož výsledkem byl originální softwarový nástroj se speciálním hardwarovým ovladačem, rozeznávající – zjednodušeně řečeno – chemické prvky). Kromě elektroakustické hudby a tvorby znějících objektů a instalací je jedním z hlavních rysů jeho umělecké činnosti oblast transformace nehudebních dat na hudební parametry. O tom svědčí i disertační práce s názvem *Sonifikace v hudební kompozici a sound-artu*, která je nejenom první publikací tohoto druhu v našem prostředí, ale díky svému komplexnímu přístupu je raritní i v kontextu mezinárodním.

Zmíněné disertační práce byly vysoce hodnoceny a navrženy pro vydání v Nakladatelství JAMU.

12/2021

Monika Holá

KKDR pro všechny je mimořádný projekt

Po roce pilotního nasazení a roce, kdy projekt fungoval online, jsme v současném akademickém roce spustili KKDR PRO VŠECHNY skutečně naplno. V rámci projektu otevíráme brány studentům všech kateder, abychom jim nabídli výjimečné zážitky ze vzdělávání prostřednictvím kontaktů s hostujícími osobnostmi naší katedry. V zimním semestru 2021/2022 to byli dirigent Dennis Russell Davies, režisér Rocc Rapl, švédské UME DUO, fagotistka a performerka Stefanie Liedke, dirigent Stanislav Vavřínek, hudební skladatelé Francisco Colasanto, Luboš Mrkvička v předchozím roce. „Jsme velmi rádi, že si náš projekt oblíbili i studenti jiných kateder a můžeme je tak s radostí a opakovaně přivítat na naší půdě. Celý je „dítětem“ a produktem neúnavné píle tajemníka KKDR doktora Gabriela Rovňáka, což je také zárukou, že bude určitě stále pokračovat a my se budeme moci těšit na všechna další setkání se studenty napříč katedrami i fakultami,“ uvedl doc. Dan Dlouhý, vedoucí KKDR. Záznamy vybraných přednášek a aktuální program naleznete v projektové záložce na stránce www.kkdrprovsechny.cz.

01/2022

Luboš Mareček

Music Entrepreneurship aneb Kurzy self-managementu

Pedagogové a doktorandky Katedry hudební produkce (KHP) připravili několik přednášek se společným cílem – představit nejen studentům interpretačních oborů základy prezentace svého umění a možnosti, jak začít podnikat v hudební praxi. Přednášky na sebe volně navazují a probíhají po celý akademický rok 2021/2022.

Mezi hlavní témata patřily rozvoj osobní umělecké značky, zpracování pre-

zentace na webu či sociálních sítích, řízení projektů a získávání finančních prostředků pro své nápady i základní znalosti z oblasti práva.

Účastníci těchto přednášek získali prostor nejen k načerpání teoretických poznatků, ale i nástroje, jak pracovat sám se sebou jako značkou a budovat si kolem sebe síť kontaktů.

V této řadě přednášek bude KHP pokračovat i v letním semestru. Budou se probírat témata jako základy autorského práva, kolektivní správa autorských práv, online marketing, fundraising a jak pracovat s médii. Informace o termínech přednášek naleznete na webu a Facebooku Hudební fakulty.

01/2022

Barbora Mikolášiková

Paper Castle

„Host vidí za hodinu víc než hostitel za rok“ – tímto polským příslovím bylo uvedeno představení *Paper Castle*, které realizovali pod vedením MgA. Šimona Petáka zahraniční studenti studující na Divadelní fakultě JAMU v rámci programu Erasmus+ v zimním semestru akademického roku 2021/2022. Jednalo se o studenty ze Španělska, Švýcarska, Polska a Turecka. *Paper Castle* bylo interaktivní divadelní představení, které se odehrávalo na několika místech divadla Co.Labs (bývalý Buranteatr). Podíleli se na něm nejen zahraniční studenti, ale rovněž i naši řádní studenti oborů divadelní produkce, divadelní dramaturgie, audiovizuální tvorba a divadlo, světelný design a scénografie. Představení bylo realizováno díky finanční podpoře JMK.

01/2022

Petra Riou

Vybrané úspěchy studentů HF JAMU

Zimní semestr 2021/22

Aleš Tvrdík – výhra v konkurzu na pozici 1. klarinetu do Symfonického orchestru Českého rozhlasu

A co na to říká Aleš? „Jak to již u konkurzů bývá, tak se člověk ocitne uprostřed masy zvuků, v mém případě klarinetů, vycházejících ze všech rozehrávacích prostor naráz, a přesto se snaží maximálně soustředit na každý detail, který v průběhu své přípravy v konkurzních partech a přednesových skladbách hledal a poctivě cvičil. Když pak po mnohahodinovém klání slyšíte své jméno ve spojení s vítězem konkurzu, tak je to neskutečný pocit úlevy, štěstí a upřímné radosti, ze které vám buší srdce ještě mnoho hodin poté.“

Kateřina Potocká a Martin Nosek

Dva studenti Katedry klavírní interpretace se zúčastnili 31. ročníku Mezinárodní soutěže mladých hudebníků Citta di Barletta (Itálie). Bezprostředně po ukončení 26. září vyhlásila porota výsledky: Kateřina Potocká získala 1. cenu v kategorii do 25 let a Martin Nosek obdržel 2. cenu v kategorii do 32 let. Oba laureáti studují v klavírní třídě prof. Aleny Vlasákové.

Absolventi a student HF JAMU v rámci jedné inscenace Jihočeského divadla

Recenze Jiřího Fuchse z KlasikaPlus.cz na Mozartovo *Così fan tutte* v podání opery Jihočeského divadla.

Režie: Zuzana Fischer

„Inscenaci jsem nazval až idylickou, příjemnou i v citu pro uměřenou míru komediálnosti. Vidal jsem v minulosti leccjaká přehnaná ztvárnění v přehrávání komiky, nemám v tomto titulu celkem nic proti tomu. Byl jsem ale moc mile překvapen, jaká zde panovala uměřenost, nebyl jsem svědkem nepřirozeného přílišného přehrávání, komiky takřka-jíc „za každou cenu...“

Dirigent: Patrik Červák

„Patrik Červák řídil dílo s přehledem, smyslem pro tep rytmu, se snahou o čistotu harmonie v její citlivé průzračnosti. Věděl zřetelně, co chce, neb dirigentova práce je v první řadě vždy dobře slyšet, jeho základna tkví v efektivních zkouškách. Pokud to byl debut na profesionální scéně, jde o zřejmý dirigentský talent.“

Zpěvák: Michal Marhold

„Jeho baryton má kulatý, ve všech polohách vyrovnaný, v barvě jednotný zvuk, může dobře i do vyšších poloh, jak ukázal několika přidanými tóny oproti partituru. Jeviště působí přesvědčivě od prvního vstupu.“

Adam Druga

Student Katedry bicích nástrojů Adam Druga jako člen souboru Party Diddles Drumline zvítězil v celoevropské soutěži Drumline Battle Baltic Competition v Litvě!

Uměleckým vedoucím ansámblu je absolvent katedry Samuel Kmotorka.

Party Diddles Drumline | Foto Archiv Adama Drugy

Studentky hry na housle sklidily úspěch na soutěži PRIME VIOLIN 2021 –

Aliaksandra Arbusova získala ve své kategorii první cenu a **Misaki Tanaka** první cenu a také celkové vítězství! Student dirigování **Filip Urban** pak dirigoval operu *Věčná slečna Bledá* Markéty Dvořákové a Ivo Medka v rámci festivalu Hudební současnost v Ostravě.

01/2022

Daniela Peclová

Nika Brettschneiderová a Theater Brett na výstavě v Brně

Mezi loňským listopadem a letošním únorem jste v panoramatu Zelného trhu v Brně mohli zaznamenat jednu drobnou změnu. Z podlouhlého plakátu na fasádě Dietrichsteinského paláce mezi okny třetího a druhého patra na vás (a možná spíše jakoby někam za vás) z černobílého portrétu hleděl uhrančivý, hloubavý a zároveň jakoby útrpný pohled krásné mladé ženy. Nad ním nápis THEATER BRETT a o kousek výš už jen: NIKA. Naše Nika! Ta, která zanechala jednu z nejhlubších stop v profesních i osobních životech hned několika generací absolventů herectví na brněnské divadelní fakultě. Pozitivních stop. Letos v únoru by jí bylo sedmdesát let. Teprve – chce se dodat...

Moravské zemské muzeum se dohodlo s Ludvíkem Kavínem (manželem i celoživotním profesním partnerem paní Niky), že převezme do svých sbírek archiv jejich vídeňské scény Theater Brett. Divadla, které oba signatáři Charty 77 po svém vyhnání z rodné vlasti doslova vydupali ze země. Skromná výstava v odborné péči Mgr. Hany Ocetkové a ve střídavém, avšak působivém grafickém řešení Václava Houfa přinesla ohlédnutí za zásadními životními milníky laureátky rakouské herecké Kainzovy ceny, držitelky zlaté medaile JAMU a ceny Gratias agit z roku 2008. Namátkou: liberecká Ypsilonka, brněnský Provázek, divadelní skupina Pirám, Hanácké divadlo v Prostějově, Divadlo Zdeňka Nejedlého v Ostravě. Z většiny těchto působení v sedmdesátých letech musela odejít pod tlakem StB. Někdy způsobem, který jako by chystal scény do mrazivého filmu – například když přicházela do ostravského divadla připravit se na večerní představení a vrátný již měl pokyn od tajné policie nepustit ji do objektu. Dále

kočování po Evropě, stálá scéna na adrese Münzwardeingasse 2, Wien... a konečně porevoluční pedagogické působení na DF JAMU.

I v mém životě zanechala stopu pedagožky, která mě učila a která mě později učila učit. A také „se učit“. Neustále. S každým dalším projektem, novým studentem, inscenací, dialogem, etudou... Nestát na jednom místě, nebýt spokojený s tím, co „už (možná) umím“. Učit se i od svých studentů! Nika Brettschneiderová, profesorka dramatických umění, rovný, poctivý a důsledný člověk a umělec. Naše NIKA!

02/2022

Igor Dostálek

Životní jubilea zaměstnanců JAMU v roce 2022

LEDEN

Bulva Ondřej Ing.
 Duchoňová Katarína MgA. Ph.D.
 Kruta Vladislav Bc.
 Lakotová Radoslava
 Šotkovský Jan MgA. Ph.D.
 Vodička Ondřej MgA.

ÚNOR

Alterová Marcela
 Antalová Petra Mgr.
 Dostálek Igor doc. Mgr.
 Indrák Michal MgA. Ph.D.
 Jelínková Marcela doc. MgA.
 Kantor František doc. Mgr.
 Kloubková Ivana Mgr.

BŘEZEN

Horáková Alena
 Klecker Jakub MgA.
 Kohout Aleš MgA.
 Krejčí Tomáš doc. Mgr. MgA.
 Pančochová Libuše MgA.
 Svobodová Tatjana
 Vávra David

DUBEN

Buršová Andrea MgA. Ph.D.
 Daňková Darina Mgr.
 Dvořáková Markéta MgA. Ph.D.
 Indrová Dagmar Mgr.
 Králová Šárka doc. Mgr.
 Nejtek Michal MgA. Ph.D.
 Šikulová Ambrosi Michaela MMus. Ph.D.
 Vorel Jan Mgr.

KVĚTEN

Bittnerová Markéta
 Marková Květoslava
 Ocetek Jan Mgr. MgA. Ph.D.
 Osolsobě Petr prof. PhDr. Ph.D.
 Polášková Kateřina MgA.
 Troupová Irena Mgr.

ČERVEN

Riou Petra Mgr.
 Sonková Lubomíra Mgr.
 Šrámek Lubomír Bc.

ČERVENEC

Asahina Tomoko MgA. ArtD.
 Jirucha Jan DiS.
 Juhaňáková Blanka prof. MgA. ArtD.
 Lípová Magdaléna Mgr.
 Plech Zdeněk MgA.
 Rzounková Zuzana MgA. Ph.D.
 Šťastný Jaroslav doc. MgA. Ph.D.
 Švestka Štěpán MgA.
 Tomášek Radek MgA.
 Vítková Lenka Ing.
 Zbavítel Jan prof. Mgr.

SRPEN

Ardašev Igor doc. Mgr.
 Bartoš Juraj doc. Mgr.
 Bláha Vladislav doc. Mgr. ArtD.
 Dalecký Jan MgA.
 Dostal Tomáš
 Ježková Zuzana
 Reková Tereza MgA. Ph.D.
 Víková Klára Mgr.
 Železná Hana

ZÁŘÍ

Albrecht Jaromír
 Bártová Jindřiška prof. PhDr.
 Bezděk Rostislav
 Harvánek Vlastimil
 Kovář Václav
 Ondra Miroslav Mgr.
 Pejcha Jiří BcA.
 Sedláček Jiří
 Trtílek Pavel doc. MgA. Ph.D.
 Valíčková Helena Mgr.
 Vinkler Josef Ing.

ŘÍJEN

Hlavica Marek doc. MgA. Ph.D.
 Jochmanová Andrea Mgr. Ph.D.
 Kosík Jiří
 Macková Radka MgA.
 Polák Milan prof. Mgr.

LISTOPAD

Bernáth Luboš doc. Mgr. art. ArtD.
 Burian Vladimír MgA.
 Freml Matěj MgA. Ph.D.
 Likin Jurij doc.
 Novotná Katarína
 Ostrý Lukáš
 Peňázová Dana Bc.
 Strenáček Peter MgA.
 Škubal Jan BcA.
 Špičáková Hana

PROSINEC

Dofek František Mgr.
 Glombíčková Jana Mgr.
 Körmendyová Monika Ing.

Autorský kolektiv

prof. PhDr. Václav Cejpek – vedoucí Ateliéru dramaturgie a režie na DF JAMU, **doc. Mgr. Igor Dostálek** – Vedoucí ateliéru činoherního herectví Niky Brettschneiderové DF JAMU; **Mgr. Klára Hanáková, Ph.D.** – provozní ředitelka Nakladatelství JAMU; **doc. MgA. Marek Hlavica, Ph.D.** – prorektor pro tvůrčí činnost JAMU; **Adam Martin Lysák** – student hudebního manažerství na HF JAMU; **Mgr. Luboš Mareček, Ph.D.** – specialista pro vnější vztahy JAMU; **prof. Ing. Ivo Medek, Ph.D.** – prorektor pro strategii a rozvoj JAMU; **MgA. Barbora Mikolášiková** – doktorandka HF JAMU; **Mgr. Miroslav Ondra** – odborný asistent muzikálového herectví DF JAMU; **MgA. Daniela Peclová** – manažerka marketingu a PR HF JAMU; **MgA. Šimon Peták** – doktorand, pedagog a studentský senátor AS DF JAMU; **MgA. Lukáš Rieger, Ph.D.** – vedoucí ateliéru činoherního herectví DF JAMU; **Mgr. Petra Riou** – referent zahraničního oddělení DF JAMU; **MgA. Gabriel Rovňák, Ph.D.** – Katedra kompozice, dirigování a operní režie HF JAMU; **BcA. Jan Škubal** – vedoucí Studia Marta DF JAMU; **Barbora Toiflová, DiS.** – manažerka JAO; **prof. Barbara Maria Willi, Ph.D.** – děkanka HF JAMU; **doc. MgA. Michal Zetel, Ph.D.** – proděkan pro uměleckou činnost DF JAMU

Autoři fotografií

Archiv DAMU, Archiv Zbyňka Srby, Archiv Studia Marta, Archiv Adama Drugy, Terezie Fojtová, Jan Fuchs, Klára Hanáková, Martin Jakubec, Vojtěch Kába, Luboš Mareček, Radek Miča, Daniela Peclová, Dominika Prášková, Gabriel Rovňák, Jan Šmach, Vojtěch Šoula

Divadelní fakulta ————— 32. ročník
 JAMU ————— Mezinárodního festivalu
 pořádá ————— www.encounter.cz ————— divadelních škol

**SETKÁNÍ
 ENCOUNTER**

29/03/2022 — 02/04/2022

Hudební fakulta Janáčkovy akademie múzických umění
 ve spolupráci s Nadací Leoše Janáčka
 Faculty of Music of Janáček Academy of Performing Arts
 in partnership with Leoš Janáček Foundation

vypisuje **28. ročník** Mezinárodní soutěže
Leoše Janáčka v Brně
 announces **28th Annual**
Leoš Janáček
 International Competition in Brno

v oborech / in
KLAVÍR / PIANO
VARHANY / ORGAN

11.–18. září 2022
 11-18 September 2022

Společně se uskutečňuje za finanční podpory:
 The competition will take place thanks to financial support from:

Více informací na: <https://hlj.amu.cz/maj/>
 For more information: <https://hlj.amu.cz/leo-janacek-international-competition-in-brno/>

J A M U
 U Ž 7 5

Janáčková akademie
 múzických umění

**Učíme umění.
 Už 75 let.**

J A M U
 U Ž 7 5

Janáčková akademie
 múzických umění

**Učíme umění.
 Už 75 let.**

J A M U
 U Ž 7 5

Janáčková akademie
 múzických umění

**Učíme hudbu a divadlo.
 Už 75 let.**

OBČASNÍK

01/2022

Redakčně připravil: Luboš Mareček / **Redakční rada:** Luboš Mareček, Marek Hlavica, Monika Holá, Daniela Peclová, Vít Kouřil, Katka Kopecká, Michal Zetel, Lukáš Rieger, Miroslav Ondra / **Jazyková korektura:** Klára Hanáková / **Kontakt:** marecek@jamu.cz / **DTP:** Pavel Křepela / **Tisk:** Nakladatelství JAMU